

„Musíme skončiť s ilúziou, že verejný sektor vytvára pracovné miesta. Veriť, že nalievanie miliárd do hospodárstva prinesie rast, je myšlienkou minulosti.“

Alexander Stubb

Obsah

Fiškálna mytológia
str. 2

Francúzska cena
str. 3

Koľko ľudí pracuje za minimálnu mzdu?
str. 4

Platy učiteľov vs. priemerná mzda
str. 4

A kto by staval cesty?
str. 5

Ako laissez-faire spravilo Švédsko bohatým
str. 6

Za lepšie rybníky!
str. 7

21 032 poslancov
str. 8

Švajčiarsky model je atraktívnejší ako nórsky
str. 8

Ignoruje vláda dopady zvyšovania minimálnej mzdy?
str. 10

INESS: Sú Rómovia problémom verejných financií Slovenska?
str. 11

www.INESS.sk

Editorial

Richard Ďurana

Minulý týždeň sme spustili kampaň s názvom **Rómsky mýtus**. Na internete ju nájdete pod hashtagom **#romskymytus**. Jej cieľom je nabúrať jeden zo silne zakorenených mýtov o tom, že doplácame na Rómov a že nás stoja veľa peňazí. Nejde len o reči v krčme nad pivom či pri rodinnom stole po večeri. Aj predseda vlády sa nechal počuť, že „*máme veľkú masu Rómov, ktorá nechce nič, len ležať v posteli, lebo zistili, že keď má rodina trinásť-štrnásť detí, tak je to zdroj obživy všetkých*“. Keď sme pred časom robili celoslovenskú esejistickú súťaž pre stredoškôľakov na tému čo považujú za najväčší problém verejných financií, v esejach panovala takmer konsenzuálna zhoda: **Rómovia**. Keďže sme ekonomický think tank, na tieto zdvihnuté varovné prsty sme sa rozhodli zareagovať.

Minulý týždeň sme na tlačovej konferencii predstavili štúdiu **Rómovia a sociálne dávky**, v ktorej tento mýtus rozbíjame pomocou dát. Podľa údajov, ktoré sa nám podarilo zozbierať a na základe našich odhadov sme vypočítali, že na sociálnych dávkach ide Rómom na sociálnych dávkach menej ako 0,3% všetkých zaplatených daní a odvodov. Ku štúdii sme pripravili kampaňové video s názvom **Rómsky mýtus**, ktorý vzhľadom už viac ako 100 tisíc ľudí a cez víkend patrilo do TOP 3 najsledovanejších videí na slovenskom YouTube. Pre projekt sme vytvorili samostatnú stránku www.iness.sk/mytus. Hlavné zistenia a sumár použitej metodológie nájdete na strane 11. Potešíme sa, ak budete video zdieľať so svojimi známymi.

Blížia sa komunálne voľby. Teda čas, kedy je príležitosť apelovať na zmeny na lokálnej úrovni v

prospech efektívnejšej a otvorenejšej samosprávy. INESS je členom zoskupenia neziskových organizácií, ktoré pod vedením Inštitútu pre dobre spravovanú spoločnosť (SGI) spustilo iniciatívu **Správni kandidáti**. Nájdete ju na stránke www.spravnikandidati.sk. Iniciatíva presadzuje deväť opatrení, k prijatiu ktorých sa kandidáti a kandidátky verejne zaväzujú počas predvolebnej kampane. Následne majú na ich prijatie 12 mesiacov. Doteraz sa zaviazalo už viac ako 500 kandidátov z celého Slovenska.

Samosprávam sa venujeme aj v článku **21 032 poslancov**. Vedeli ste, že Slovensko má 2926 obecných úradov, 2926 starostov a 21 032 obecných poslancov? Len Košice majú 355 poslancov a viac mestských častí ako Paríž.

Minimálna mzda je jesenným folklórom. Tento mesiac vláda schválila jej zvýšenie skokom vyšším než po minulé roky. Tak ako každý rok aj teraz upozorňujeme na jej negatívne dopady hlavne na tých, ktorí nemajú vzdelanie a sú bez práce, čerstvých absolventov či dlhodobo nezamestnaných. „*Reči sa hovoria a chlieb sa je*“, hovorí nám jedno porekadlo. Preto je dobré poukazovať na reálne dôsledky umelo stanovenej minimálnej ceny práce. V článku **Sociálny pokrok po nemecky** sa dočítate, aký okamžitý dopad malo schválenie plošnej minimálnej mzdy v Nemecku dokonca ešte pred jej vstúpením do platnosti.

Prajem vám inšpiratívne čítanie,

Richard Ďurana

Sociálny pokrok po nemecky

Juraj Karpiš

Nemci nedávno prestali vyčnievať z radu a konečne zaviedli celoštátnu povinnú minimálnu mzdu. Bývalý chorý muž Európy sa po kríze stal premiantom. Na európske pomery extrémne nízka nezamestnanosť tamojších politikov presvedčila, že majú na to.

Socialisti zavedenie minimálnej mzdy stanovili ako podmienku ich účasti vo vládnej koalícii. Ekonomické zákony však politici nepreštili ani tentokrát a ohurovanie zásluhami nepomohlo. Nízka nemecká nezamestnanosť je výsledkom reforiem prebujeného sociálneho štátu pred krízou, ale aj faktu, že Nemci doteraz cenové dno na prácu na ochranu zamestnaných pred nezamestnanými dosiaľ nemali. V krajine tak pracovali milióny ľudí za mzdy, ktoré boli v susednom Francúzsku hlboko pod tamojšou minimálnou mzdou. Nemecká minimálna mzda bola nakoniec stanovená na 8,5 eura za hodinu.

Šéf nemeckých socialistov Sigmar Gariel označil hlasovanie o tomto zákone za „historický deň pre Nemecko“. „Toto rozhodnutie bude spätne v budúcnosti považované za zásadný sociálny pokrok“, dodal k prijatiu zákona, ktorý zakazuje nezamestnaným v snahe získať aspoň nejaký príjem konkurovať cenou svojej práce. Minimálna mzda z ekonomického hľadiska predstavuje de facto štátnu podporu zamestnávania robotov.

Na dopady sociálneho pokroku na sociálne slabé skupiny nebolo treba čakať ani do začiatku platnosti sadzby v januári 2015. Umelé cenové dno socialistov začalo vytláčať z oficiálneho pracovného trhu mnohých nízko kvalifikovaných pracovníkov, ktorí vyprodukovali menej ako je arbitrárne stanovená mzdová hranica už v predstihu. Zákon ovplyvní asi 200 až 220 tisíc taxikárov, keďže ich

priemerná mzda sa pohybuje medzi 6 a 6,5 eura na hodinu. Taxi služba v Hannoveri rovnako vyhodila 65 zamestnancov. Asociácia taxikárov odhaduje prepúšťanie do konca roka na 50-70 tisíc taxikárov. Minimálna mzda a ich tak pripraví o možnosť samostatne sa užívať a spraviť z nich klientov štátneho sociálneho systému závislých na dávkach od ostatných. Celé náklady zákazu slobodného vyjednávania ceny práce na trhu samozrejme neponesú iba zamestnanci. Minimálna mzda predraží aj služby a tovary, pri ktorých poskytovaní či produkcii sa využívala práca s cenou pod jej úrovňou. Odnesú si to aj spotrebitelia. Napríklad ceny za taxík v krajine

rástú priemerne o 25 %, v niektorých regiónoch dokonca o 50-60%. Podobné efekty možno čakať aj v iných odvetviach závislých

na nízko kvalifikovanej pracovnej sile a bude zaujímavé sledovať, aké bude mať toto opatrenie dopady na nezamestnanosť.

V tejto oblasti môže byť Nemecko konečne vzorom raz aj Slovensko. Od nekompromisného sociálneho pokroku v podobe rýchleho rastu minimálnej mzdy neodradila tunajších vládnuccich politikov ani 14 % nezamestnanosť a fakt, že v niektorých regiónoch minimálna mzda už siaha na päť priemernej. Až pri takýchto číslach sa ukazuje ozajstné sociálne nasadenie.

týždeň, 11.10.2014

Fiškálna mytológia

Radovan Ďurana

Asi patrí medzi stovky ďalších čitateľov, ktorým padla sánka pri čítaní textu, v ktorom autor porovnáva rizikovosť práce policajta a majiteľa obchodu s obuvou. Niežby porovnávanie živnostníkov a zamestnancov bola nejaká nová téma. Zamestnanci štátu zodpovední za výber daní majú fascikel s názvom „tu sú rezervy“ neustále pripravený na kraji stola. Prekvapujúca je však snaha presvedčiť verejnosť, že živnostník je vlastne len zamestnanec optimalizujúci dane.

Ak autor pôvodne hovorí o živnostenskej mytológii, tak my musíme zaviesť termín fiškálnej mytológie. Jej charakteristickým znakom je mylný predpoklad, že štát o niečo prichádza, keď sa mu nepodarí zdaníť všetko, čo sa hýbe. Nie je to tak. Na začiatku sú súkromné príjmy ľudí, ktoré im vládna trieda (čiastočne s ich súhlasom) odoberá pod hrozbou uväznenia. Fiškálna mytológia je ale taká úspešná, že najst' v médiách titulok Prostitútky neplatením daní okrádajú štát a štát každoročne prichádza na daniach o XX mil. eur nie je žiadnou raritou. Obsah správy pritom znamená – štátu sa nepodarilo súkromníkom odobrať XX mil. ich príjmov. Kto má o tomto odstavci pochybnosti, nech si pozrie stav účtov určených pre dobrovoľné platby daní.

Fiškálni mytológovia preto hovoria aj o rozdielnom zdanení živnostníkov a zamestnancov. Netrápi ich, že z definície ide o neporovnateľné kategórie. Z ekonomického pohľadu by sme tento diškurz mali odmietnuť z gruntu. Je to ako baviť sa o tom, či by zväzacie roboty vo Volkswagene mali tiež platiť odvody ako ostatní zamestnanci. Vo verejnej diskusii je však táto téma živá, preto si zaslúži pár riadkov.

Porovnávanie dane z príjmov je vybrané čisto účelovo. Hľa, zamestnanci zaplatia 20 krát viac dane, hoci ich je len 6 krát viac ako živnostníkov. Čo sa však zamlčí je, že porovnáваме tržby so mzdami.

Na konci dňa je jedno, či firma zaplatí daň vo forme dane z príjmov právnických, alebo dane z príjmov fyzických osôb. Na obe dane

si firma musí zarobiť. Firmy síce platia 22 % sadzbu zo zisku, ale zaplatená daň predstavuje 1-2 % tržieb. Koľká to nespravodlivosť, veď dobre platení zamestnanci platia 19 %, ak nie aj 25% sadzbu. Je to tak, živnostník musí uhradiť náklady na dosiahnutie zisku. Keď sa mu nedarí, daň nemá z čoho zaplatiť. No odvody zaplatiť musí, bez ohľadu na to, či bol úspešný. Platí väčšinou najnižšie možné odvody, to však ale zamestnancov trápiť nemusí. Za nízke odvody dostanú živnostníci nízke dôchodky (dobrý dôvod na odmietnutie minimálneho dôchodku). Zdravotné odvody platí živnostník podstatne vyššie, ako štát za tých, ktorí nepracujú vôbec a spotrebujú väčšinu služieb zdravotníctva. Mimochodom, kto pozná živnostníka, ktorý by strávil priemerne 62 dní počas jednej pracovnej schopnosti, tak ako napríklad zamestnanci v prešovskom kraji? Ak je tu niekde problém s vysokými odvodmi a daňami, tak je to u zamestnancov – a tento problém sa nedá vyriešiť tým, že sa dane zvýšia aj niekomu inému.

Tieto čísla slúžia len na vykreslenie pozadia fiškálneho mýtu. Nemôžu byť rozhodujúcim argumentom, keďže živnostníkov a zamestnancov považujeme za dve rozdielne kategórie a rozdiel v rizikovosti práce policajta a živnostníka jasne vidíme.

Dúfajme, že tým nebola myslená bezpečnosť pri práci, lebo porovnanie rizika úrazu medzi živnostníkmi v stavebnom sektore a policajta by už asi autorovi porovnania nevyšlo podľa prania. Ostáva nám len možnosť

ekonomickej bezpečnosti, čo je však extrémne nevhodné porovnanie. Porovnávať malého podnikateľa, ktorý nezriedka zamestnáva rodinu, často bez nároku mzdy, s policajtom, ktorému donedávna stačilo odpracovať 15 rokov na vznik nároku na doživotný nezdanený príjem, je výsmechom. Všetkých živnostníkov, ktorí nechcú ostať sedieť na dávkach, snažia sa poskytovať služby druhým a čo je kľúčové, ručia celým svojim majetkom. Ako často zažije policajt za roky služby, že mu nepríde výplata na účet?

Živnostník a zamestnanec nečelia len rozdielnym rizikám, majú rozdielne role v ekonomike. Bývalý režim ľuďom hlboko vryl do hlavy predstavu, že práca je hodnotou samou o sebe, a je jedno, čo a kto robí, pokiaľ to robí každý deň od ôsmej do piatej. Ten režim nebol schopný stráviť myšlienku, že niekto si prácu vymyslí, že objaví potrebu, ktorú spotrebitelia nemajú uspokojivo naplnenú. A tým sa vôbec nemyslí spustenie Uberu, či zašróbovanie objektívu do telefónu. Termín Inovativnosť je klišé, podporná noha ďalšieho rozšíreného mýtu o „znalostnej ekonomike“, ktorú živia štátni podporovatelia priemyslu a vedy a obyčajne málo neúspešní podnikatelia. „Inovatívne“ je totiž to, čo lepšie uspokojí potreby spotrebiteľa, a môže ním byť aj kozmetický salón, ktorý zainvestoval a rozšíril služby o údržbu ženských nechtov. Spotrebitelia nie sú len mamy s nákupnými taškami. Svojich zákazníkov obsluhuje aj programátor, ktorý 7 hodín denne kóduje stránku pre veľkú firmu, a dve hodiny denne vytvára šifrovací softvér. Aj on ponúka svoje schopnosti a produkty možným zákazníkom, ktorí o nich často predtým ani nevedeli. Objavovanie potrieb je prvý zásadný rozdiel medzi bežným zamestnaneckým pomerom a živnostníkom.

Druhý rozdiel človek pocíti takmer okamžite, keď sa zapojí do pracovného procesu za oceánom. Živnostníci, teda mikropodnikatelia, sú tí, ktorí sa nespýtajú nezamestnaného na výšku dávky, ale na jeho podnikateľské zámery. Čo s tým chceš robiť? Ako sa o seba

postaráš? Slovenskí živnostníci vedia veľmi dobre, že ich čaká nízky dôchodok, ale tak ako sa celý život museli spoliehať na seba, tak isto počítajú s vlastným zabezpečením v dôchodkovom veku (šetrením, alebo ochotou pracovať do 80ky). Závislosť na vlastných tržbách a nezávislosť na firemnej hierarchii a pracovnom práve je kombinácia faktorov, kvôli ktorej sa málokto živnostník chce vrátiť do pracovného pomeru. Tu sa ale dostávame do filozofickej debaty o kvalite spoločnosti, čo nie je nevyhnutné. Tieto rozdiely mali poukázať na to, že zamestnanec a živnostník nie sú porovnateľné skupiny, čo

ale nič nevypovedá o tom, ako by mali byť zdanené. Optimálne daňové zaťaženie neexistuje. Platba daní je nedobrovoľný transfer, preto je použitie slova „spravodlivý“ v tejto oblasti hodnotovým súdom toho, kto to vyriekne. Existuje len arbitrárne rozhodnutie úradníka, a potom poslanca o tom, komu zoberie viac alebo menej. Snaha presvedčiť zákonodarcu, aby zvýšil dane tej alebo onej skupine, je len snahou presadiť vlastný názor o „správnom“ zdanení. Nie je to veda.

Úlohou ekonómov nie je nastavovať zdanenie, ale klásť zákonodarcom ekonomické otázky – aký dlhodobý fiškálny a produkčný

dopad bude mať zvyšovanie daňovo odvodového zaťaženia živnostníkov? Získa štát viac zdrojov, bez toho, že vzrastie počet nezamestnaných? Poskytuje pracovný trh dostatok príležitostí pre tých, ktorí kvôli vyšším daniam zavrú živnosť, a budú sa chcieť zamestnať? Praktická časť tejto diskusie by mala vždy obsahovať odpovede na tieto otázky. Inak sa diskusia bude odohrávať len v emotívnej rovine, ktorej, ako vieme, často vládnu rôzne ideály a mýty.

Článok vyšiel v mierne upravenej verzii.

tzýdeň 21.9.2014

Porovnanie

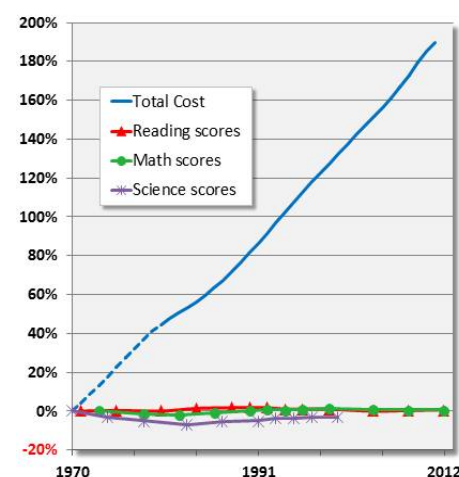
Kvantita nie je kvalita

„Treba viac peňazí“ je častou odpoveďou politikov, či zodpovedných úradníkov na riešenie skutočných či zdanlivých problémov. Výnimkou nie je ani školstvo. Veľmi populárne sú napríklad porovnania, koľko percent HDP daného štátu sa použije v tom či onom sektore. Nižší pomer výdavkov na školstvo na Slovensku ako v Nórsku sa následne použije ako argument, prečo sa to u nás nedá lepšie.

Nedá sa uprieť efekt bohatstva na kvalitu školstva, zdravotníctva, alebo vedy. Ale prosté zvyšovanie nákladov ešte nemôže zaručiť rast kvality. Dobrým príkladom je americké školstvo. Reálne náklady na vzdelanie jed-

ného žiaka primárneho a sekundárneho vzdelania (tzv. „K-12“) v Spojených štátoch od roku 1970 narástli o 200%. Ako sa to odrazilo na ich výsledkoch? To vidíte na grafe...

Zdroj: CATO

Francúzska cena

Martin Vlachynský

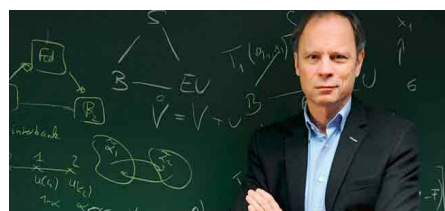
Nobelovu cenu dostal expert na antimonopolné regulácie.

Ani udelenie 46. ekonomickej nobelovky neobišlo bez tipovačky na víťaza. Spravodajská spoločnosť Thomson Reuters do výberu dala dvojicu Aghion-Howitt za príspevok k rozvoju schumpeteriánskej teórie rastu cez kreatívne ničenie, Baumol-Kirzner za štúdium úlohy podnikateľov v ekonomike a profesora sociológie Granovettera za rozvoj ekonomickej sociológie.

William J. Baumol sa zjavil aj v predpovediach známeho ekonóma Tylara Cowena. Medzi ďalšími jeho tipmi sa zjavuje aj bývalý šéf Fed-u Ben Bernanke, ktorého meno zasvietilo aj na iných tipovacích listinách. V plejáde iných tipov nechýbali ani legendárne mená z ekonomických učebníc, ako Romer a Barro, ale ani trocha kontroverzný pár Reinhart-Rogoff. Viac krát sa spomenul aj vyššie zmienený Israel Kirzner, ktorý patrí najzásadnejším žijúcim proponentom voľného trhu v akademickej sfére a mnoho priaznivcov rakúskej ekonomie dúfalo, že presne po 40 rokoch od Hayeka sa cena dostane opäť tejto ekonomickej škole.

Všetko mimo. Cenu získal Jean Tirole, 61-ročný francúzsky ekonóm z Toulouse

School of Economics za „analýzu trhovej sily a regulácie“. Po minuloročnej mediálnej známej trojici Fama/Hansen/Schiller sa cena vracia do rúk teoretického ekonóma, ktorého práca má síce impozantnú šírku aj hĺbku (8. historická pozícia v rebríčku databázy ekonomických článkov RePEc, 80 000 citácií), ale svetlo neakademického sveta na jeho meno svieti striedamejšie.

V kocke môžeme napísať, že sa zaoberal konkurenčným prostredím a pomohol sformovať modernú formu regulácie monopolov. Vo väčšej kocke by sme napísali, že riešil principal-agent problém, správanie veľkých priemyselných firiem (z pohľadu teórie hier), finančnú reguláciu, behaviorálnu ekonomiu, asymetrické informácie, fungovanie motivácií vo verejnej správe aj mimo nej a trocha sa pohrával aj s teóriou verejnej voľby.

Populárnou je jeho práca okolo regulácie sie-

ťových odvetví. V západnom svete prebehla pomerne rozsiahla liberalizácia týchto trhov, aj na Slovensku si môžete vybrať svojho telefónneho operátora, či dodávateľa elektriny. Aby boli splnené klasické predstavy o konkurencii, bolo nutné vynútiť kooperáciu medzi firmami, aby napríklad jeden telefónny operátor mohol využívať sieť konkurenčného operátora. Táto kooperácia však viedla k tomu, že konkurenti ju začali využívať aj na kolúzne správanie, čo zase trh od ideálu konkurencie vzdialilo. Cenové dohody sa dali pomerne ľahko odhaliť, ale ako vnútiť spoluprácu a zároveň konkurenciu napríklad v infraštruktúrnych investíciách jednotlivých operátorov? Profesor Tirole nadizajnoval trhové pravidlá, ktoré vnášanie konkurencie umožňovali.

Inou zaujímavou oblasťou jeho práce je štúdium viacstranných trhov, alebo tiež „trhu platform“. Poskytovateľ platformy predstavuje spojovací článok medzi zákazníkom a dodávateľom. Obľúbeným príkladom sú Google a Facebook, ktorý spája obchodníkov a zákazníkov prostredníctvom svojho reklamného systému. Alebo hoci aj hypermarket, či hodinový hotel.

To, že v hre nie sú len dve strany ponuka a

dopyt, ale viac dimenzií, umožňuje poskytovateľovi platformy voliť rôzne stratégie. Pre regulátora to však predstavuje problém, keďže nemôže aplikovať klasické nástroje na zisťovanie diskriminácie. Monopolná sila týchto poskytovateľov totiž môže byť k prospechu spotrebiteľov (Facebook majú zdarma) a zároveň nemusí byť v neprospech druhej strany (viac užívateľov znamená viac biznisu pre zadávateľov reklamy, aj keď platia celé fungovanie platformy). Tirole popísal tieto trhy a varoval pred ich nepremyslenou reguláciou podľa „starých pravidiel“. Google aj Amazon sú práve vo Francúzsku (ale aj v Nemecku) pod tlakom obvinení z narušania konkurencie a Tirolova práca sa zameriava presne na takého prípadu.

Napriek tomu si ho netreba mylíť so zástancom voľného trhu. Je príkladom klasického

technokrata francúzskej školy, pre ktorého efektívne konkurenčné prostredie musí byť starostlivo nadizajnované regulátorom. Vychádza z neoklasickej doktríny dokonalej konkurencie, ktorá je základom a ideálom antimonopolnej politiky v západnom svete, ale abstrahuje od dynamickej povahy konkurenčného boja.

Vtipné je, že práve kritika tohto prístupu ku pojmu konkurencia je vlajkovou loďou práce Israhela Kirznera. To ukazuje na špecifickosť nobelovej ceny za ekonómiu – v hre sú ľudia, ktorých názory na rovnakú problematiku sú diametrálne odlišné. Nakoniec, v roku 1974 dostal práve Hayek nobelovku spolu s kovaným socialistom Myrdalom, ktorému sa to ani najmenej nepáčilo.

V kontexte doby je zaujímavý aj fakt, že sa po prvýkrát od roku 1999 ako víťazom/jedným

z víťazov nestal americký ekonóm. Jedná sa ešte len o tretieho francúzskeho ekonomického nobelistu v histórii (Debreu 1983 a Allais 1988), navyše na pomery laureátov relatívne mladého. A to práve teraz, keď boj medzi fiškálnymi „holubicami“ Francúzskom a Talianskom na jednej strane a „orlami“ na čele s Nemeckom dosahuje stále vyššie obrátky. Francúzi v Európe pomaly ale isto prebrali od Grékov rolu nezodpovedných detí. Tirolove oblasti záujmu sa euro-problémov príliš netýkajú, ale zástancovia galského ekonomického dirigizmu aj tak získali ďalšie strelivo do debaty. Súčasný francúzsky premiér Manuel Valls neváhal ani sekundu na Twitter napísať: „Gratulácie Jeanovi Tirolovi! Rana do oka tým, čo okladajú Francúzov!“

.týždeň, 20.10.2014

Koľko ľudí pracuje za minimálnu mzdu?

Ján Dinga

Hospodárske noviny nedávno priniesli informáciu, z ktorej vyplýva, že za minimálnu mzdu na Slovensku pracuje necelých 30-tisíc ľudí. Tento údaj vyplýva z podkladových čísel ministerstva práce, ktoré sa v článku uvádzajú. Najmenej ľudí má za minimálnu mzdu pracovať v Banskobystrickom kraji, najviac v Prešovskom a Bratislavskom kraji:

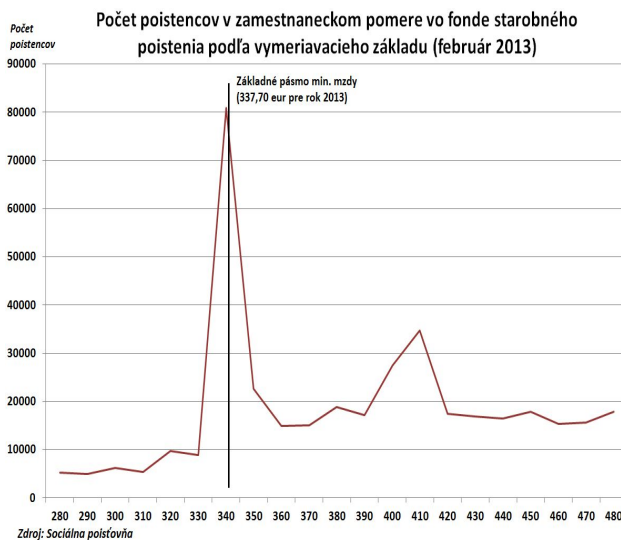
Koľko zamestnancov poberá minimálnu mzdu (počet ľudí, ktorí pracujú za minimálnu mzdu v krajoch)	
Prešovský kraj	6 051
Bratislavský kraj	5 468
Trnavský kraj	3 865
Nitriansky kraj	3 706
Košický kraj	3 236
Žilinský kraj	2 777
Trenčiansky kraj	2 045
Banskobystrický kraj	1 903

Zdroj: MPSVR; údaje zverejnili Hospodárske noviny

Nepoznáme síce metodiku, na základe ktorej ministerstvo údaje vypracovalo, od reality však majú veľmi ďaleko. Sociálna poisťovňa vlni evidovala vyše 1,6 mil. zamestnancov platiacich odvody. 215-tisíc z nich malo vy-

meriavací základ pod alebo na úrovni minimálnej mzdy. Aj keby sme predpokladali, že sa v tomto pásme nachádzajú všetci zamestnanci na polovičný úväzok (podľa Štatistického úradu necelých 100-tisíc pracujúcich), z údajov vyplýva, že **skutočný počet zamestnancov pracujúcich na Slovensku za minimálnu mzdu presahuje 100-tisíc:**

Vo februári 2013 sa na príklad v intervale vymeriavacieho základu 330 až 350 eur fondu starobného poistenia (teda v tesnej blízkosti minimálnej mzdy, ktorú vláda pre rok 2013 stanovila na úrovni 337,70 eur v hrubom mesačne) nachádzalo takmer 104-tisíc poistencov. Môžeme preto predpokladať, že za minimálnu mzdu pracuje približne 6 % slovenských zamestnancov. Navyšovanie minimálnej mzdy tak môže mať

vplyv na (ne)existenciu 100-tisíc pracovných miest a ovplyvňuje tiež možnosti uplatnenia takmer 340-tisíc nezamestnaných, z ktorých si mnohí nevedia nájsť uplatnenie na trhu práce ani za dnešnú minimálnu mzdu.

iness.sk, 1.10.2014

Platy učiteľov vs. priemerná mzda

Radovan Ďurana

Slovensko nie je jednoliate a plošné politiky tento faktor neustále ignorujú, či už ide o minimálnu mzdu, alebo platy učiteľov. Graf porovnáva priemerný mzdový výdavok na učiteľa alebo odborného pracovníka na základnej a strednej škole a priemernú hrubú mzdu zamestnanca s vysokoškolským vzdelaním.

Okrem iného ilustruje, „aké je ťažké“ udržať dobrého učiteľa v škole. V grafe predpokladáme, že pre tarifné platy učiteľov nie sú v ich mzdách výraznejšie rozdiely medzi krajinami. Tento pomer klesá v Bratislave k 50

percentám, zatiaľ čo zvyšok Slovenska má priemer 80 percent.

V Prešovskom kraji poberajú učitelia takmer priemernú mzdu. Z týchto čísel sa dá usudzovať, že plošný rast platov o 1 euro prinesie v podobe vyššej atraktivity učiteľského miesta rozdielne výsledky. Do mozaiky treba tiež pridať skutočnosť, že takmer 40 percent učiteľov na stredných školách bolo v roku 2011 podľa údajov OECD starších ako 50 rokov.

Sme, 26.9.2014

(graf ukazuje pomer priemernej mzdy učiteľa a priemernej mzdy zamestnanca s VŠ vzdelaním v danom kraji za rok 2013)

Výdavky štátu

Od 17. novembra budú môcť študenti do 26 rokov a dôchodcovia cestovať vybranými vlakmi prevádzkovanými štátnou ŽSSK zadarmo. Ministerstvo dopravy vyčlenilo na túto službu 13 mil. eur ročne. Jedná sa o základnú sumu, odborníci upozorňujú, že celkové náklady pravdepodobne dosiahnu niekoľko násobok tejto sumy. Cestovať „zdarma“ tak bude môcť približne 2,5 milióna občanov Slovenska. Na túto dotáciu sa budú skladať prevažne pracujúci prostredníctvom daňovo-odvodového zaťaženia. Dotáciu štát poskytne aj súkromnému prepravcovi RegioJet na trase Bratislava – Komárno, kde si objednáva výkon vo verejnom záujme.

Zavedenie bezplatného cestovného však ešte môžu sprevádzať problémy. ŽSSK v obave, že vlaky budú po 17. novembri preplnené a miesta sa neujdú platiacim cestujúcim, zvažuje zaviesť na rýchliky (približne 100 vlakov z takmer 1500 spojov) kvóty pre

bezplatných cestujúcich. Dostupnosť cestovania železničnou dopravou tak môže závisieť aj od nového prídellového systému.

Osobná železničná doprava je pritom výrazne dotovaná už dnes. Jej tržby dosahujú na Slovensku len 24 % výdavkov osobného prepravcu, zvyšok dopláca štát.

Dotovanie významnej časti železničných cestujúcich štátom môže priniesť aj efekt prehĺbenia strát autobusovej dopravy. Autobusoví dopravcovia preto avizovali, že sa chcú obrátiť na Európsku komisiu, keďže vládny program považujú za porušenie hospodárskej súťaže.

Cena štátu

Najvyšší kontrolný úrad je nezávislým štátnym orgánom, ktorý má kontrolovať hospodárenie s finančnými prostriedkami a majetkom štátu, samosprávy, a prostriedkami Európskej únie.

Úrad mal v roku 2013 spolu 292 zamestnancov. Z takmer 8 miliónového rozpočtu úradu tvorili 6,1 mil. mzdové náklady, 1,6 mil. išlo na tovary a služby.

Úrad má 4 sekcie s kontrolnou pôsobnosťou na odhaľovanie podvodov a neehospodárneho nakladania so štátnymi financiami: sekciu finančnej a daňovej kontroly, sekciu špeciálnych odvetví a činností, sekciu hospodárskych odvetví a eurofondov. Aj napriek štedrému rozpočtu aj počtu zamestnancov však úrad podal za posledných 5 rokov len

3 trestné oznámenia. Na kauzu, ktorá by daňovým poplatníkom ušetrila prostriedky, si nevedeli na tlačovej konferencii spomenúť ani predstavitelia NKÚ.

Európska komisia navyše v posledných rokoch Slovensku nepreplatila europrojekty za stovky miliónov eur. Príčinou boli chyby v projektoch najmä z oblasti dopravy, v lete

tohto roku EK pre chyby pozastavila aj financovanie deviatich z jedenástich operačných programov. Na nesprávne čerpanie eurofondov pritom môže včas upozorniť práve NKÚ. NKÚ síce nemá kompetencie, aby menil súčasný stav, informácie o neefektívnom hospodárení štátnych úradov však určite zaujímajú odbornú aj laickú verejnosť, ktoré by primáli vládu konať.

Jednou z príčin slabých výsledkov úradu môže byť stav, ktorý trvá od februára 2012. Predsedovi úradu Jánovi Jasovskému vtedy skončilo funkčné obdobie. Keďže parlament stále nezvolil nového nástupcu, je poverený jeho vedením dodnes.

www.cenastatu.sk

A kto by staval cesty?

Róbert Chovanculiak

Je obľúbená otázka skeptikov rozširovania súkromnej iniciatívy aj do oblastí, ktoré dnes spravuje verejný sektor. Medzimestské a diaľkové cesty však už v zásade nie sú problém. Dnešné technológie umožňujú bezproblémový spôsob vylúčenia neplatičov a zo stavania diaľnice sa tým pádom stáva regulárny biznis. Navyše aj v minulosti stavali súkromné spoločnosti tisíce kilometrov diaľkových ciest (Klien, 1990 a Block, 2009). Horšie to je však s cestami priamo v meste. A ešte horšie s chodníkmi v centre veľkomiest. Problémom je starý strašák ekonómov – kolektívny statok. Ak je z nejakého (technického/ekonomického) dôvodu nemožné vylúčiť spotrebiteľa z užívania statku, ten nebude mať priamu motiváciu naň prispieť a tým pádom nebude mať potenciálny producent motiváciu (a hlavne zdroje) poskytovať tento statok.

V prípade chodníkov takýto problém vzniká hneď na dvoch úrovniach. Najskôr tu máme problém s chodcami, ktorých je pomerne

nákladne/technicky náročne zaťažiť platbami (a keby sa to aj podarilo, bolo by to neoptimálne riešenie z pohľadu ekonomie blahobytu, keďže hraničné náklady na dodatočného spotrebiteľa sú (spravidla) nulové, rovnaká by mala byť aj cena za využívanie statku). Na druhej strane, ak sa niekto (napr. vlastník budovy/obchodu) rozhodne vybudovať chodník medzi dvoma bodmi, toto jeho rozhodnutie prináša pomerne vysoké benefity aj tretím stranám – vlastníkom okolitých budov a obchodov. Keďže náš dobrovoľný budovateľ nie je schopný zaťažiť poplatkom tieto externé benefity, nebude ich brať do úvahy a teda nebude budovať optimálne množstvo chodníkov. Inak povedané ide o problém pozitívnych externalít. Toľko k všeobecne rozšírenej a vyučovanej teórii trhových zlyhaní. Opustíme teraz školské lavice a pozrime sa von z okna - ako to funguje v realite.

Tu však hneď narážame na prvý problém. Dnes majú prakticky všetky mestá a ich centrá verejne spravované chodníky (historické

dôkazy o tom, že tomu tak vždy nemuselo byť, pozri napr. prácu (Beito, Smith, 1990) o súkromnej kanalizácii a chodníkoch v 19. storočí v St. Louis). Preto sa o možnostiach súkromnej iniciatívy v ponúkaní „chodníkov“ vždy diskutuje buď v minulom čase alebo v podmienovacom tvare. Pričom obidva spôsoby sú pre skeptikov často nepresvedčivé. Prvý považujú za irelevantný pre dnešné podmienky a druhý ako čistú špekuláciu.

V tomto článku však chcem ukázať, že takýmto skeptikom môžeme ukázať aktuálny a nehypotetický príklad fungovania súkromných chodníkov. A pritom pre dôkaz netreba chodiť ďaleko (ak bývate v niektorom z veľkomiest), stačí sa pozrieť hore - nad vaše hlavy. Tam totižto uvidíte zaujímavé veci – „nebeské chodníky“, tzv. skyways, inak povedané klimatizované chodby medzi budovami a mrakodrapmi klenúce sa cez celé ulice. Ak sa na tieto výškové chodníky pozrieme optikou vyššie opísanej teórie, pridáme k rovnakým záverom ako pri ich klasických

náprotivkoch. Problém sú znova kolektívne statky a pozitívne externality. Tieto skyways však zaujali dvoch ekonómov Montgomeryho a Beana (1999). Tí sa rozhodli porovnať vybavenosť týmito modernými chodníkmi v rôznych mestách v USA a Kanade. Konkrétne medzi mestami, kde skyways buduje a financuje verejná autorita a takými, kde tieto činnosti vykonávajú výhradne súkromné spoločnosti. Ich výsledky boli relatívne prekvapujúce. Relatívne preto, lebo ich prekvapivosť závisí od prvotných očakávaní, ktoré zas závisia od toho, akú predikčnú silu pripisujete vyššie opísanej teórii trhového zlyhania.

V skratke prišli na to, že mestá, kde boli tieto kolektívne statky ponechané na súkromnú iniciatívu, bez dotácii, bez špeciálnej starostlivosti a nekládli im regulačné bariéry pod nohy, prekonal v poskytovaní služieb skyways tie mestá, kde boli tieto služby poskytované verejne, dotované a verejná autorita silno regulovala ich výstavbu. Dva najväčšie systémy skyways v rámci USA a Kanady sú v mestách, kde je táto služba poskytovaná súkromne a verejný sektor sa drží v úzadí. V Minneapolis dosahuje sieť skyways dĺžku až 18 km a Houstone 9,7 km. Pričom najväčšie verejné poskytované systémy skyways zaostávajú za ich súkromnými kolegami. Aj keď priame porovnanie môže pomôcť pri prvotnej predstave, autori vykonali taktiež ďalšie štatistické porovnanie s tým, že kontrolovali rôzne faktory ako veľkosť a hustota mesta, počasie, aké staré boli stavby, kriminalitu, veľkosť hromadnej dopravy atď. Aj v tomto porovnaní vyšli mesta so súkromnými skyways ako víťazné. Množstvo samotných skyways však nebolo jediným kritériom, ktoré autori porovnávali. Zamerali sa taktiež na porovnanie toho ako dobre integrovaný bol

systém v jednotlivých mestách. Inak povedané, ako ďaleko môže prejsť chodec bez toho, aby musel opustiť sieť budov a vyjsť von. Výsledky ukazujú, že z 8 najviac integrovaných systémov je až 5 miest s laissez faire politikou vo vzťahu k skyways.

Ako je možné, že mestá, kde verejná autorita nefinancuje „nebeské chodníky“ a prepájanie celých systémov je ponechané na dobrovoľné vyjednávanie medzi súkromnými spoločnosťami, dokážu prinajmenšom držať krok s ostatnými mestami a dokonca ich aj často prekonajú? Odpoveďou je jednoduchá - ľudská vynaliezavosť v spojení s túžbou po zisku. Tam kde existujú potenciálne výnosy, ale môže byť problematické ich realizovať, ľudia proste nevyhodia rukami do vzduchu a nevzdajú sa. Majitelia budov si jednoducho spojili bezplatné poskytova-

nie služby kolektívneho statku so zvýšením atraktivity ich priestorov a pochopili, že takto môžu zarobiť ešte viac. Nielen že dokázali premeniť často nízko hodnotné prvé poschodia na výnosné obchodné priestory; ale ako sa spájali s ostatnými, rástol význam ich nehnuteľností. Obdobné niečo poznáme aj my, nákupne centra budujú rozsiahle parkovacie komplexy a nikomu to nepríde divné.

Tento článok neprichádza s tvrdením, že množstvo súkromných chodníkov vo vzduchu je efektívne v zmysle nejakého (Pareto) optimálneho kritéria. V skutočnosti nie je. Rovnako však tomu tak nie je ani v mestách, ktoré budujú skyways systémy prostredníctvom verejných zdrojov. Hlavným tvrdením článku teda nie je, že skyways niekedy nahradia klasické chodníky. Ale skôr skromnejší dôkaz, že súkromná iniciatíva sa môže vyrovnáť tej verejnej aj v poskytovaní špecifického kolektívneho statku, pričom ho ponúka rovnako na bezplatnej báze. Navyše výhodou súkromného spôsobu poskytovania je absencia problémov často prítomných pri verejnom zabezpečovaní - od korupcie, cez nemožnosť kalkulácie ziskovosti až po charakteristickú neefektivitu a byrokráciu. Samotní autori štúdie upozorňujú, že verejne poskytované skyways mali niekedy až dvojnásobnú cenu oproti súkromným.

KLEIN, D. 1990. The Voluntary Provision of Public Goods? The Turnpike Companies of Early America

BLOCK, W. 2009. The Privatization of Roads and Highways.

MONTGOMERY, M – BEAN, R. 1999. Market failure, government failure, and the private supply of public goods: The case of climate-controlled walkway networks.

Iness.sk, 28.10.2014

Ako laissez-faire spravilo Švédsko bohatým

Johan Norberg

Na Švédsko sa často poukazuje ako na príklad toho, že socializmus môže fungovať lepšie ako trhy. Ale ako ukazuje Norberg, história Švédska ukazuje presne opačný záver. Svojho času ma začali zaujímať teórie eko-

nomického rozvoja, k čomu ma priviedlo štúdium jednej nízkopríjmovej krajiny, ktorá bola chudobnejšia než Kongo, mala polovičnú strednú dĺžku života a dožičenskú úmrtnosť trojnásobne vyššiu ako priemerná rozvo-

jová krajina.

Tá krajina je mojou krajinou - Švédsko pred necelými 150 rokmi.

V tom čase bolo Švédsko neuveriteľne chudobné a hladové. Počas zlej úrody moji predkovia zo severného Švédska, z provincie Älgermanland, pre nedostatok múky pridávali do chleba kôru stromov. Život na v mestách nebol o nič jednoduchší. Preľudnenie, chýbajúca zdravotná starostlivosť, zlá hygiena a hromadenie odpadu si denne pripisovali svoje obete. Ešte do 20. storočia musela obyčajná švédka pracujúca rodina žiť s piatimi deťmi v jednej izbe s kuchyňou, v ktorých sa zároveň spalo aj jedlo. Mnoho ľudí bývalo spoločne s inými rodinami. Štatistiky bývania zo Štokholmu ukazujú, že v roku 1900 mohlo žiť v budove pozostávajúcej z 200 jednoizbových bytov až 1400 ľudí. Nie je preto prekvapením, že sa v takýchto podmienkach šírilo množstvo chorôb. Ľudia mali mnoho

d'akujeme sme.sk

Radi by sme vám dali do pozornosti jednoduchú možnosť ako môžete **podporiť aktivity INESS**, medzi ktoré patrí napríklad aj projekt **Plytvanie štátu** či vydávanie mesačníka **Market Finesse**.

Môžete tak urobiť zo svojho domova či kancelárie jednoducho cez darovací portál dakujeme.sme.sk. Postup je veľmi jednoduchý a časovo nenáročný.

Priamy link je uvedený nižšie. Za vašu podporu, bez ktorej by naše aktivity nebolo možné realizovať, vám vopred ďakujeme!

<http://dakujeme.sme.sk/organizacia/33/iness-institut-ekonomickych-a-spolocenskych-analyz>

detí nielen pre chýbajúcu antikoncepciu, ale aj pre riziko, že sa len málo potomkov dožije vyššieho veku.

Aj Vilhelm Moberg, náš najväčší spisovateľ, vo svojom diele História Švédov (A History of the Swedish People) píše: „Zo všetkých podivuhodných dobrodružstiev Švédov, nie je ani jedno také pozoruhodné, ako toto: všetky sme ich prežili.“

Avšak behom jedného storočia sa všetko zmenilo. Švédi mali rýchlejší ekonomický a sociálny rozvoj aký kedy zažili, a ktorý bol jedným z najrýchlejších, aký kedy svet videl. Medzi rokmi 1850 a 1950 priemerný príjem Švéda narástol osemnásobne, pričom populácia sa zdvojnásobila. Úmrtnosť dožiť narástol o neuveriteľných 28 rokov. Z chudobného roľníckeho národa sa stala jedna z najbohatších krajín sveta.

Veľa ľudí za hranicami si myslí, že ide o triumf švédskej Sociálnodemokratickej strany, ktorej sa nejakým podarilo nájsť strednú cestu v oblasti daňovej, výdavkovej a regulačnej politiky, čo spôsobilo rovnomernejšiu distribúciu bohatstva, bez negatívneho dopadu na

produktívne kapacity. A tak sa malé Švédsko s 9 miliónmi obyvateľov na severe Európy, stalo svetovým zdrojom inšpirácie pre tých, ktorí veria v štátne plánovanie rozvoja a štátom distribuované bohatstvo.

Niečo však na tejto interpretácii nesedí. V roku 1950, keď bolo Švédsko známe po celom svete svojim úspešným príbehom, boli dane v tejto krajine nižšie a verejný sektor

menší než inde v Európe alebo v Spojených štátoch. A to až do doby, kým švédski politici začali zvyšovať dane a rozdávať dotácie vo veľkom, čo bolo možné len vďaka bohatstvu, ktoré predtým vytvorili firmy so svojimi pracovníkmi. Najväčší sociálno-ekonomický úspech Švédska sa totiž odohral v dobe, keď malo Švédsko slobodnú „laissez-faire“ ekonomiku, a nárast bohatstva predchádzal zrodu sociálneho štátu.

Toto je príbeh o tom, ako sa to stalo. Príbeh, ktorý by si mali naštudovať krajiny, ktoré sa chcú dostať tam, kde sa dnes nachádza Švédsko. Pretože ak chcú dosiahnuť tento cieľ, musia kopírovať činy starého Švédska, a nie nového – už bohatého Švédska.

Pokračovanie tohoto rozsiahleho článku nájdete na adrese <http://iness.sk/stranka/9973-Ako-laissez-faire-spravilo-Svedsko-bohatym.html> prípadne si ho môžete stiahnuť ako PDF tu.

iness.sk, 8.10.2014

Originál zverejnený na libertarianism.org 25.10.2013.

Pre INESS preložil Ondrej Turis.

Plytvanie

Minister hospodárstva odvolal riaditeľa štátnej firmy MH Development Ladislava Košeckého po tom, čo boli medializované škandalózne informácie o vedení firmy a hospodarení so štátnym majetkom. Parlamentný výbor pre nezlučiteľnosť funkcií napríklad udelil Košackému pokutu vo výške 35-tisíc eur za to, že okrem štátnej firmy viedol aj súkromnú firmu, čo zákon zakazuje. Z tejto pokuty bolo zaplatených 13-tisíc eur zo štátnych peňazí z účtov MH Development. Košecký sa ako riaditeľ štátnej fir-

my viackrát dopustil prípadov klientelizmu. Zákazky dohadzoval svojim známym, s ktorými má obchodné vzťahy. MH Development zaplatil 17-tisíc eur za terénne úpravy, či

údržbu zelene Michalovi Držíkovi, konateľovi firmy Stuples, v ktorej jediným spoločníkom je Košecký. Zákazku na 130-tisíc eur získal aj syn konateľa Košeckého firmy Mertimex. Štátny MH Development si navyše 3 roky prenajímal auto Košeckého súkromnej firmy celkovo za 46-tisíc eur. Národná rada SR odmietla návrh, aby sa tunelovaním podniku zaoberal Najvyšší kontrolný úrad. V roku 2012 mala firma štyroch zamestnancov. Od budúceho roku sa zlúči so štátnou firmou MH Invest.

Za lepšie rybníky!

Ján Dinga

Rok 2014 priniesol Európskej únii okrem krízy na Ukrajine aj tretie programové obdobie eurofondov. Eurohostinu tak bruselskí plánovači predĺžili minimálne do roku 2020 a z predkladaných materiálov sa postupne dozvedáme, komu sa koľko z eurostola ujde. Na rokovani vlády sme sa mohli nedávno oboznámiť s materiálom Operačný program Rybné hospodárstvo 2014 – 2020 (OPRH). Pre Slovensko sa jedná o druhý sedemročnicu tohto druhu, no oplatí sa ju pri tejto príležitosti pripomenúť, keďže Európska komisia práve vypisuje šek, ktorý zaplatia aj slovenskí daňoví poplatníci.

Stratégia OPRH má za cieľ: „presadzovanie konkurencieschopného, environmentálne udržateľného, hospodársky životaschopného a sociálne zodpovedného rybolovu a akvakultúry.“ Medzi priority programu patrí okrem podpory marketingu a spracovania aj

„podpora akvakultúry, ktorá je environmentálne udržateľná, efektívne využíva zdroje, je inovačná, konkurencieschopná a založená na znalostiach.“

Ako to býva vo väčšine euromateriáloch, aj v tomto prípade robia čitateľovi spoločnosť stovky strán textu a príloh. Aj napriek tomu však to najdôležitejšie treba čítať medzi riadkami: profitovať z programu budú niektorí, no financovať ho budeme všetci.

Neexistuje pritom dôvod, prečo by mal s marketingom a investíciami firmám a podnikateľom v danom odvetví pomáhať štát. To, či je investícia rentabilná, si musí každý zväžiť sám – na svoje riziko. V prípade, že majú firmy problémy s konkurencieschopnosťou, treba sa v prvom rade pozrieť na prekážky, ktoré odvetviu kladie domáca či bruselská byrokracia. Odstraňovanie dôsledkov jednej zlej regulácie ďalšími nezmyselnými dotáci-

ami a nesystémovými podporami patrí síce medzi evergreen EÚ, no problém nerieši, ale prehľbuje.

Koniec-koncov, ak prepíšeme názov programu, podporu „konkurencieschopnosti“, či „environmentálnej udržateľnosti“ by Komisia pokojne mohla dopriať aj taxikárom (na novšie ekologické autá), maloobchodníkom (podpora lokálnej ekonomiky), reštauratórom („viac halušiek, menej hamburgerov“), či stavebníkom (byty pre mladé rodiny).

Má to však jeden háčik. Všetko niečo stojí, a kde jeden od štátu dostáva, ostatní platia šek. Celkový rozpočet OP Rybné hospodárstvo na tretie programové obdobie predstavuje 20,8 mil. eur, takmer štvrtinu z tejto sumy zaplatíme zo slovenského štátneho rozpočtu. Celkom drahý špás na financovanie programu, ktorý vôbec nemusí existovať.

iness.sk, 7.10.2014

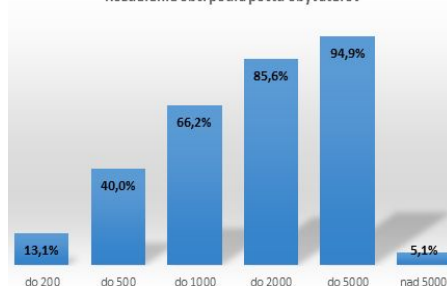
21 032 poslancov

Martin Vlachynský

S príchodom komunálnych volieb sa nám opäť pripomína jedna prakticky zabudnutá oblasť potenciálneho šetrenia a zvýšenia efektivity verejnej správy.

Slovensko má 2926 obecných úradov, 2926 starostov a 21 032 obecných poslancov. Len Košice majú 355 poslancov a viac mestských častí ako Paríž. Skoro 400 obcí má menej ako 200 obyvateľov, 1172 obcí má menej ako 500 obyvateľov a 1938 obcí má menej ako 1000 obyvateľov.

Rozdelenie obcí podľa počtu obyvateľov

V takomto extrémne rozdrobenom systéme samosprávy nie je potom výnimkou, že v mini obciach nie sú žiadni kandidáti na starostu. Tak sa už minulé voľby stalo v obci Harakovce, kde bývalá starostka ostala v úrade, pretože ju nemal kto nahradiť. Nie je to žiadne terno, pracuje po večeroch bez nároku na mzdu, pretože mesačné príjmy obce z podielových daní sú nižšie ako zákonná minimálna superhrubá mzda (476 eur).

Reforma samosprávy nemá taký potenciál na úsporu verejných zdrojov, ako reforma sociálneho, alebo zdravotného systému. Ale ročné výdavky obcí na Slovensku sú viac ako 3,5 miliardy eur a aj jediné ušetrené percento výdavkov predstavuje 35 miliónov eur. Pre porovnanie, vyššie dane a odvody pre živnostníkov mali priniesť do rozpočtu zhruba 50 miliónov eur. Zmenšenie počtu obcí by nebol žiaden nevídaný experiment, skôr naopak.

ŠETRIŤ SA UŽ NEDÁ!

	Počet obyvateľov	Počet municipalít
Litva	2 956 000	60
Írsko	4 662 000	84
Dánsko	5 602 536	98
Bulharsko	7 261 000	264
Fínsko	5 421 827	320
Nórsko	5 096 300	428
Chorvátsko	4 258 000	429
Rakúsko	8 477 000	2 359
Slovensko	5 433 000	2 926

Slovensko má 2926 starostov, 2926 obecných úradov a 21 032 obecných poslancov. Len Košice majú 355 poslancov a viac mestských častí ako Paríž.

cena štátu

Slovensko má v rámci EÚ mimoriadne rozdrobenú samosprávu, porovnateľne veľké Dánsko má 30-krát menej obcí.

Znižovanie výdavkov na samosprávu však nie je jednoduché. Autonómnosť samospráv vyžaduje súhlas občanov na zlučovanie obcí. Pri tak nízkom podiele priameho financovania, je však táto motivácia nízka.

inss.sk, 13.10.2014

Švajčiarsky model je atraktívnejší ako nórsky

Daniel Hannan

Podporovatelia členstva v EÚ varujú, že by sme (Británia v prípade vystúpenia z EÚ, pozn. prekl.) mohli dopadnúť ako Nórsko. Oslo, hovoria strašidelným hlasom, je "riadené faxom". Jeho lídri zjavne sedia pri svojich faxoch čakajúc na najnovšie smernice z Bruselu. Ako člen Európskeho hospodárskeho priestoru (EHP), Nórsko musí aplikovať eurozákony, ktorých znenie nemôže ovplyvňovať. Čo to je s euro-nadšencami a ich zastaranými metaforami? Hovoria nám, že sme zaseknutí v minulosti a potom začnú hovoriť o faxoch. Ale nechajme to tak. Nechajme tak tiež fakt, že Nóri jednoznačne preferujú ich súčasný status oproti plnému členstvu, z ktorého sa teší Británia.: nie menej ako 79,8 percenta z nich je proti pripojeniu k EÚ. Podľa me sa zaoberať podstatou tohto stavu.

Stručná odpoveď na "vládnutie faxom" obchodníkov je, že takmer žiadny Britský euroskeptik nenavrhne, aby sme kopírovali Nórsko. Dovoľte mi to zopakovať, pretože sa zdá, že to nedochádza až do BBC alebo, prirodzene, do Top 10: Takmer žiadny britský euroskeptik nechce kopírovať Nórsko. Náš preferovaný model – s malými zmenami – je Švajčiarsko. Stojí za to vysvetliť si rozdiel.

Na povrchu, Nórsko a Švajčiarsko majú podobné usporiadanie s EÚ. Obaja sú členmi európskeho združenia voľného obchodu (EFTA) a Šengenu. Obaja sa tešia plnému prístupu na Európsky jednotný trh bez toho, aby boli súčasťou spoločnej poľnohospodárskej politiky, spoločnej rybárskej politiky, európskeho súdneho dvora, komisie alebo

parlamentu, zdieľanej právomoci v oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí a spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky. Obe krajiny, čo je zásadné, sú schopné podpísať dohody o voľnom obchode so štátmi mimo EÚ – možno najväčšia výhoda v súčasnej globálnej ekonomike. Obaja, skrátka, majú oveľa lepšiu pozíciu, akú má Spojené Kráľovstvo.

Ale je tu rozdiel. Nórsko je členom európskeho hospodárskeho priestoru (EHP) zatiaľ čo Švajčiarsko nie. EHP bola dohodnutá v roku 1992, keď sa Rakúsko, Fínsko, Nórsko a Švédsko uchádzali o plné členstvo EÚ. Bolo to vtedy zamýšľané ako prechodné usporiadanie: cesta ako urýchliť harmonizáciu na ceste k plnému pristúpeniu. Nikto nikdy neuvážoval, že Nórsko bude voľiť „Nie“ vstupu do EÚ, ale stále bude v EHP 20 rokov potom. Hlavná anomália EHP – fakt, že Nórsko musí preberať eurozákony, do ktorých nemôže hovoriť – je problém viac teoretický ako praktický. Podľa EÚ, Nórsko muselo prijať viac ako

5000 právnych úkonov od roku 1992. Zatiaľ čo Británia, počas rovnakého obdobia musela prijať viac ako 3000 každý rok. A väčšina Nórskeho direktív sú technické a bezvýznamné: poradie, v ktorom treba uvádzať ingrediencie v kečupe, veľkosť písma na balíku žuvačiek a podobne. Implementácia týchto 5000 direktív si vyžadovala menej ako 100 právnych predpisov primárneho práva v Stortingete. Tieto údaje, mal by som zdôrazniť, sú informáciou Európskej únie. Podľa Nórov samotných, ich vystavenie Bruselskej legislatíve je ďaleko miernejšie. V roku 2004 v odpovedi na parlamentnú otázku, Nórska vláda prehlásila, že z 11 511 právnych predpisov európskej legislatívy prijatej medzi rokmi 1997 a 2003, Nórsko muselo prijať 2 129: 18,5 %. Prieskum v roku 2010 pokrývajúci dobu od 2000 do 2009 našiel údaje, že to bolo len 8,9%.

Anomália tu však stále je. Nevadí, či je to 8,9 % alebo 18,5%. Bez ohľadu na to, v praxi Nórsko udržuje veľkú reprezentatívnu kanceláriu v Bruseli, aby zaistilo, že ich záujmy sú vypočítané, keď sa legislatíva navrhuje. Formálne, je tu časť Nórskeho práva ktoré boli, ako PM hovorí, vytvorené v Bruseli bez oficiálneho Nórskeho vstupu. Prečo sa to deje Nórsku a nie Švajčiarsku?

Hlavným dôvodom je, že švajčiarski politici na rozdiel od ich nórskeho náprotivkov počúvali ich voličov. Stalo sa tak, keď Švajčiarsko odmietlo členstvo v Európskom

Pokračovanie na s.10

Vláda schválila

125 – 130 Rokovanie vlády SR

Správa o ukončení kandidatúry mesta Krakov na organizovanie Zimných olympijských hier Krakov 2022 za spoluúčasti SR (1.10.2014) – Nakoľko Slovensko bude v januári 2015 organizátorom 27. svetovej zimnej univerziády v spolupráci so Španielskom, navrhuje sa, aby nevyčerpané prostriedky na činnosť Slovenského prípravného výboru ZOH Krakov 2022 pre rok 2014 v sume 233 000 eur a pre rok 2015 v sume 171 000 eur mohli byť použité na prípravu a organizáciu 27. svetovej zimnej univerziády 2015 na Štrbskom Plese a v Osrblí.

Návrh na zmenu účelu použitia nevyčerpaných kapitálových výdavkov, ktoré možno použiť v nasledujúcich rozpočtových rokoch (1.10.2014) – Rozpočtové prostriedky vo výške 133 000 eur v programe Reprezentácia štátu a obyvateľov SR budú použité na opravu krovu Prezidentského paláca, reštaurátorské práce v interiéroch Prezidentského paláca, nevyhnuté interiérové vybavenie a opravy stavebného charakteru.

Návrh zákona o audiovizíli (1.10.2014) – Podľa návrhu bude zoznam slovenských audiovizuálnych diel a zoznam osôb pôsobiacich v audiovizíli viesť Slovenský filmový ústav a zoznam nezávislých producentov prechádza na Audiovizuálny fond, pričom doteraz ich viedlo Ministerstvo kultúry SR, ktoré bude viesť iba zoznam slovenských zvukových záznamov umeleckých výkonov. Celkový vplyv na rozpočet verejnej správy bude negatívny, v roku 2015 vo výške 11 253,25 eur a v rokoch 2016 a 2017 ročne vo výške 22 506,50 eur.

Analýza sociálno-ekonomickej situácie regiónu Horné Považie (okresov Bytča a Žilina) a návrhy na zlepšenie v sociálnej a hospodárskej oblasti (8.10.2014) – Na základe analýzy sociálno-ekonomickej situácie Horného Považia sa navrhuje uvoľniť finančné prostriedky v sume 3 880 000 eur, ktoré budú určené hlavne na povodňové záchranné práce v regióne Horného Považia.

Návrh nariadenia vlády SR, ktorým sa ustanovuje suma minimálnej mzdy na rok 2015 (15.10.2014) – Na rok 2015 sa ustanovuje minimálna mzda vo výške 380,00 eur mesačne a 2,184 eur na odpracovanú hodinu. Návrh bude mať pozitívny aj negatívny vplyv na verejné financie, celkovo bude však vplyv pozitívny, v roku 2015 vo výške 14 182 226,59 eur, v roku 2016 vo výške 14 209 336,01 eur a v roku 2017 vo výške 14 234 226,78 eur.

Vyhlasenie Roka Ľudovíta Štúra 2015 Návrh na organizačné a finančné zabezpečenie osláv 200. výročia narodenia Ľudovíta Štúra (15.10.2014) – Navrhované organizačné a finančné zabezpečenie osláv dvojstého výročia narodenia Ľudovíta Štúra

bude mať negatívny vplyv na rozpočet verejnej správy, v roku 2014 vo výške 40 000 eur a v roku 2015 vo výške 715 840 eur.

Analýza dopadov sankcií Ruskej federácie na slovenský poľnohospodársky a potravinársky sektor a návrh opatrení na ich zmiernenie (15.10.2014) – Najpostihnutejšími odvetvami na Slovensku, ktorých sa sankcie najvýraznejšie dotknú, je sektor ovocia a zeleniny, mlieko a mliečne výrobky a hydina. S cieľom zmierniť negatívne dopady uvedených obchodných sankcií sa navrhuje posilniť výkon úradnej kontroly pre bezpečnosť a kvalitu potravín na slovenskom trhu, zintenzívniť spoluprácu s finančnými inštitúciami na preklenutie krízového obdobia a podporovať spotrebu domácich výrobkov. Celkový vplyv na rozpočet verejných financií bude negatívny, v roku 2014 vo výške 827 790 eur.

Návrh rozpočtu Exportno-importnej banky SR na rok 2015 (15.10.2014) – Z rozpočtovanej výšky výnosov a nákladov za rok 2015 EXIMBANKA SR predpokladá dosiahnuť zisk po zdanení vo výške 483 tis. eur. Súčasťou rozdelenia disponibilného zisku bude aj návrh na odvod do štátneho rozpočtu. Príjmy verejnej správy by sa mali v rokoch 2015 až 2018 každoročne zvýšiť o 300 tis. eur.

Návrh na vydanie súhlasu vlády SR so zmenou účelu použitia kapitálových výdavkov z rokov 2012 a 2013 v kapitole Ministerstva kultúry SR (15.10.2014) – Kapitálové výdavky vo výške 1 293 690,58 eur boli pôvodne určené na zabezpečenie projektovej dokumentácie na rekonštrukciu Štátnej opery Banská Bystrica, tento projekt však nie je možné prefinancovať. Preto Ministerstvo kultúry SR navrhuje zmenu účelu použitia týchto kapitálových výdavkov, z toho 833 843,08 eur z roku 2012 a 459 847,50 eur z roku 2013, ktoré použije na odstránenie havarijných stavov budov a nákup komponentov v rámci informačno-komunikačných technológií.

Návrh rozpočtu verejnej správy na roky 2015 až 2017 (15.10.2014) – Vládny návrh rozpočtu verejnej správy je zostavený so schodkom na úrovni 1,98 % HDP. V ďalších rokoch sa predpokladá znižovanie deficitu na úroveň 1,43 % HDP v roku 2016 a 0,39 % HDP v roku 2017. Podľa odhadov Ministerstva financií SR slovenská ekonomika v roku 2014 dosiahne rast 2,4 % HDP a v roku 2015 mierne zrýchli na 2,6 %. Zamestnanosť v roku 2015 stúpne o 0,4 %. Reálna mzda dosiahne v nasledujúcom roku tempo rastu na úrovni 2,1 %.

Návrh rozpočtu Sociálnej poisťovne na rok 2015 a rozpočtový výhľad na roky 2016 a 2017 (15.10.2014) – Hospodárenie Sociálnej poisťovne bude v rokoch 2014 až 2017 ovplyvňovať deficitné hospodárenie v

dôchodkovom poistení. Deficit bude vykrývať z rezervného fondu solidarity a z vnútorných zdrojov. Príjmy v bežnom roku 2015 sa očakávajú vo výške 7 125 215 tis. eur a výdavky vo výške 7 104 115 tis. eur.

Návrh na úhradu výdavkov súvisiacich so záchrannými prácami počas mimoriadnej situácie na územiach územných obvodov okresných úradov Piešťany, Kežmarok, Tvrdošín, Námestovo, Poprad, Trnava, Galanta a dotáciu na dokončenie mostného objektu v obci Bukovce – okres Stropkov (22.10.2014) – Na záchranné práce sa navrhuje vyčleniť finančné prostriedky vo výške 320 355,59 eur.

Správa o priebehu a následkoch povodní na území SR za 1. polrok 2014 (22.10.2014) – Povodne na území SR počas 1. polroka 2014 spôsobili škody vo výške 21 831 348,65 eur. Na vykonávanie povodňových zabezpečovacích a záchranných prác boli vynaložené výdavky vo výške 5 631 322,39 eur.

Návrh na realizáciu opatrení finančného, ekonomického a sociálneho balíčka vlády SR v železničnej osobnej doprave (22.10.2014) – Návrh na úpravu cestovného obsahuje bezplatnú prepravu detí do dovŕšenia 15 rokov veku, bezplatnú prepravu žiakov a študentov denného štúdia do dovŕšenia 26 rokov veku a bezplatnú prepravu osôb, ktoré dovŕšili vek 62 rokov a všetkých poberateľov dôchodkov podľa zákona č.461/2003 Z. z. o sociálnom poistení. Celkový vplyv na rozpočet verejnej správy bude negatívny.

Návrh na poskytnutie návratnej finančnej výpomoci obci Ľubotice (29.10.2014) – Obec Ľubotice žiada Ministerstvo financií SR o poskytnutie návratnej finančnej výpomoci na zabezpečenie vyriešenia dlhotrvajúceho sporu so spoločnosťou MIJOSTA, spol. s r.o. Prešov. Nakoľko obec Ľubotice v súčasnosti nedisponuje dostatočným množstvom finančných prostriedkov, ako najefektívnejší finančný nástroj sa javí poskytnutie návratnej finančnej výpomoci obci Ľubotice v sume 200 tis. eur.

Výstavba úseku diaľnice D4 Bratislava, Jarovce – Ivanka sever – návrh na rozhodnutie o tom, či ide o výstavbu z naliehavých dôvodov vyššieho verejného záujmu (29.10.2014) – Cieľom materiálu je rozhodnutie vlády SR, či trasovanie úseku diaľnice D4 Bratislava, Jarovce – Ivanka sever s nepriaznivým vplyvom na integritu území sústavy Natura 2000 je vyšším verejným záujmom ako sú záujmy ochrany prírody. Cena za realizáciu projektu kompenzačných opatrení je v tomto štádiu projektovej prípravy odhadovaná na 9 692 060 eur. Samotná starostlivosť o novovzniknuté plochy a objekty je vyčíslená na necelých 30 000 eur na dobu 10 rokov.

hospodárskom priestore v referende v roku 1992. Aj keď takmer každá politická strana sa chcela pridať buď v EHP alebo k EÚ, akceptovali vôľu občanov. Bez členstva v EÚ, ktoré teda už neprichádzalo do úvahy, sadli si, aby prediskutovali alternatívu. Za ďalšie 3 roky bolo dohodnutých 120 sektorových dohôd pokrývajúcich všetko od hluku nákladných áut až po rybolov. Ako dôsledok, Švajčiarsko má väčšinu benefitov členstva v EÚ, ale minimum nákladov. Je plne pokryté 4 slobodami jednotného trhu – t.j. pohyb tovarov, služieb, ľudí a kapitálu – ale je ušetrené regulačnej záťaže Bruselských direktív. Keď harmonizovalo svoje štandardy s tými v EÚ, robilo tak cez bilaterálne dohody po rokovaní Federálneho zhromaždenia v Berne.

Áno, švajčiarski exportéri musia splniť kritéria EÚ, ak chcú predávať do EÚ, ale rovnako tak musia splniť aj tie japonské, ak chcú predávať do Japonska. Ale nie sú povinní aplikovať tieto štandardy na ich domácu ekonomiku alebo na ich exporty mimo EÚ. Keďže stoja mimo spoločnej vonkajšej colnej sadzby, uplatňovali menej intenzívnu protekcionistickú politiku ako EÚ a momentálne, okrem iných vecí, dohadujú dohodu o voľnom obchode s Čínou. Niečo, čo Británia spraviť nemôže, kým je v EÚ. Švajčiarsko nie je reprezentované v Bruselských inštitúciách a iba symbolicky prispieva do európskeho rozpočtu. Toto neoslabuje ich obchod s EÚ. Švajčiarsky export na obyvateľa do EÚ v roku 2011 dosiahol 450% úrovne pripadajúcej na Brita. Toto, taktiež je vhodné zopakovať.

Minulý rok Švajčiari predali 4,5 krát viac do EÚ z vonka, ako sme my predali zvnútra.

Prečo teda Nóri nekopírujú Švajčiarov? Prečo si 20 rokov nechávajú nerovnú dohodu EHP? Pretože ich politici stále túžia po eventuálnom členstve. Nahradiť EHP niečím viac stálym by znamenalo formálne akceptovať, že ich sen skončil. Samozrejme, cynik by mohol povedať, že eurofilným nórske politikom sedí zachovať si nedokonalosti EHP. Dovolí im to totiž prehovoriť ku im skeptickým voličom: "Aha, keďže už musíme tak či tak aplikovať tieto práva, môžeme si ísť rovno po celé prasa a pridať sa!" Rovnaké dôvody vysvetľujú, prečo Nórsko platí o toľko viac do európskeho rozpočtu, ako to vyžaduje zmluva o EHP. Keď som sa spýtal reprezentantov nórskej zahraničnej politiky, prečo platia o toľko viac ako Island (ktorý je tiež členom EHP s takmer podobnými podmienkami ako Nórsko), dali mi nejaké táraniny o ochote participovať na zahraničnej pomoci, výskume a sociálnych projektoch. Ale keď som položil rovnakú otázku ich islandským náprotivkom, dvaja úradníci sa na seba čudne pozreli a jeden povedal: "Pretože títo nórski euroreprezentanti sú blázni!"

Našťastie, nie je tu žiadne znamenie, že uvedomelí nórski ľudia sú ťahaní dnu do EÚ. Prieskumy verejnej mienky vykazovali nesúhlas s členstvom v EÚ v pomere dva ku jednej alebo viac tak dlho, že na začiatku tohto roka predvstupové kampane priznali porážku a pozastavili činnosť.

Takže, na rekapituláciu, Nórsko má omnoho lepšiu dohodu ako Británia ale Švajčiarsko je na tom lepšie než obaja. Naším cieľom by malo byť, keď opustíme EÚ, smerovanie ku Švajčiarskemu modelu, založenom na bilaterálnych dohodách, radšej ako k členstvu v EHP – aj keď prirodzene nastavenom pre naše vlastné podmienky. Nie je dôvod, prečo by sme na tom nemohli byť lepšie aj ako Švajčiari. Sme 62 miliónový národ oproti Nórske 4 miliónom a Švajčiarskym 7 miliónom. Máme obrovský obchodný deficit s EÚ (ale nadbytok so zvyškom sveta). V deň, keď odídeme, staneme sa najväčším samostatným trhom únie – čo predstavuje 21% ich vývozu – viac ako druhý a tretí najväčší trh (USA a Japonsko) dohromady. To neznamená, že by sme mali presne replikovať švajčiarsku dohodu: nie je dôvod, aby sme pristúpili k šengenskému priestoru, napríklad. Ale Švajčiari ponúkajú užitočný návod. Do tej doby, moji eurofilní priatelia, prosím, prestaňte trepať o Nórsku a faxoch. Vystupujete proti niečomu, čo nikto nenavrhuje.

UPDATE: Ako na zavolanie, tu je článok v Observeri: „Konzervatívni Little Englanders chcú von z Európy a citujú nórske bohatstvo ...“ Ak ponecháme bokom skutočnosť, že sa článok nemiestne objaví v spravodajstve, a nie komentároch, autor by si mohol vyhľadať pojem „Little Englander“.

Originál zverejnený na The Telegraph. Pre INESS Preložil Marek Šlesár.

iness.sk, 21.10.2014

Ignoruje vláda dopady zvyšovania minimálnej mzdy?

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR zásadným spôsobom podceňuje negatívne dopady opatrenia ignorovaním pásiem minimálnej mzdy podľa stupňa náročnosti.

Vláda dnes schválila zvýšenie minimálnej mzdy z 352 eur na 380 eur s platnosťou od 1. 1. 2015. Ministerstvo práce vyčíslilo očakávané dopady zvýšenia minimálnej mzdy na podnikateľské prostredie. Z údajov výberového štatistického zisťovania o cene práce očakáva, že zvýšenie minimálnej mzdy sa negatívne dotkne 110 270 pracovných miest. Celkový nárast mzdových nákladov by tak podľa MPSVaR mal zamestnávateľov stáť 33,8 mil. eur ročne.

Tento výpočet je však vzdialený od reálnych dopadov, ktoré budú podstatne negatívnejšie. Ministerstvo v dopadovej časti ignoruje fakt, že slovenská legislatíva v skutočnosti pozná až 6 pásiem minimálnej mzdy rozdelených podľa tzv. stupňa náročnosti pracovného miesta. Vyššie pásma minimálnej mzdy sú násobkom prvého, základného pásma:

Hlavne v 2. a 3. pásme minimálnej mzdy vyšších stupňov náročnosti sa pritom nachádza ďalších viac ako 100 000 zamestnancov.

8,0 % zvýšenie minimálnej mzdy bude mať preto signifikantný vplyv na navýšenie

Stupeň náročnosti pracovného miesta	Koeficient minimálnej mzdy	Minimálna hrubá mzda 2014	Minimálna hrubá mzda 2015
1	1,0	352,0 €	380 €
2	1,2	422,4 €	456 €
3	1,4	492,8 €	532 €
4	1,6	563,2 €	608 €
5	1,8	633,6 €	684 €
6	2,0	704,0 €	760 €

mzdových nákladov desaťtisícov zamestnancov na vyššom stupni náročnosti pracovného miesta, čo ministerstvo práce vo svojej analýze ignoruje. Aj tieto pracovné miesta budú ohrozené, pokiaľ zamestnávateľia nebudú mať zdroje na razantné zvýšenie ich miezd.

Ak takéto extrémne navýšenie minimálnej mzdy (ktoré takmer dvojnásobne predbieha rast priemernej mzdy aj produktivity práce) nemá spôsobiť rozsiahly zánik pracovných miest, musí byť kompenzované inými opatreniami. Preto navrhujeme:

1. Aby zvýšenie minimálnej mzdy bolo podmienené schválenou a platnou odvodovou úpravou. Jej výslednú podobu však vláda do

dnešného dňa nepredložila a vzniká tak otázka, či schvaľovanie úľavy stihne prejsť do nového roku riadnym legislatívnym procesom.

2. So schválením minimálnej mzdy by mali byť zrušené stupne náročnosti. Ak by ostali zachované, ani odvodová úľava by nezabránila ohrozeniu desaťtisícov pracovných miest. Aj v lete prezentovaný návrh odvodovej úľavy Ministerstva financií „zabudol“, že pásma existujú, a negatívne dopady na vyššie mzdové pásma nijako nekvantifikoval.

iness.sk, 15.10.2014

INESS: Sú Rómovia problémom verejných financií Slovenska?

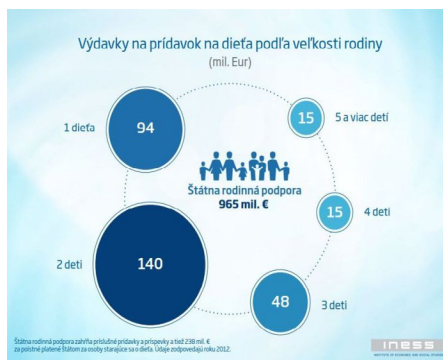
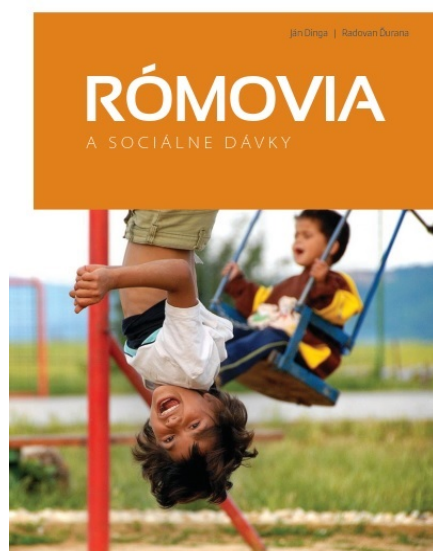
INESS dnes zverejnil novú publikáciu Rómovia a sociálne dávky, ktorá vyvracia rozšírené presvedčenie o tom, že pracujúca majorita žije zo svojich daní najmä mnohospoločné rómske rodiny poberajúce sociálne dávky.

Čo sú najväčšie stereotypy v otázke Rómov z pohľadu verejných financií a aká je realita? Odpoveď nájdete na novospustenej webovej stránke iness.sk/mytus, ktorej súčasťou je aj video Rómsky mýtus, ktoré sme pripravili v spolupráci s reklamnou agentúrou Mayer/McCann Erickson.

Podrobnosti o štúdiu a závery, ako aj celú publikáciu na stiahnutie [nájdete tu](#). Zároveň pripravujeme sériu prednášok po celom Slovensku, v ktorých budeme prezentovať výsledky publikácie. **Ak by ste vo vašom meste, alebo na vašej škole takúto prednášku chceli pomôcť zorganizovať, neváhajte a kontaktujte nás!**

Zistenia publikácie prezentovali zástupcom médií na tlačovej konferencii autori publikácie Ján Dinga a Radovan Ďurana.

INESS

Rozhovor s profesorom Šimom o CEVRO Inštitutu

Profesor Josef Šíma určite nie je pre našich stálych čitateľov neznámou osobou. Je najvýznamnejšou osobnosťou liberalizmu v Čechách a pravidelne sa zúčastňuje ako hosť podujatí organizovaných INESS, najmä Seminára rakúskej ekonómie.

Od roku 2009 pôsobí ako rektor súkromnej vysokej školy CEVRO Institut v Prahe. Táto univerzita po prvý krát otvára štúdium odboru Hospodárska politika aj v kombinovanej forme, čím sa stáva prístupným aj pre zamestnaných, keďže fyzická prítomnosť v Prahe je nutná len niekoľko dní za semester. Keďže registrácia na štúdium je ešte stále otvorená, položili sme mu pár otázok.

Má vôbec zmysel študovať hospodársku politiku, respektíve ekonómiu ako takú? Drvivá väčšina absolventov ekonomických fakúlt na Slovensku končí vo finančných oddeleniach veľkých korporácií.

Podívame-li sa na nejdiskutovanejšiu otázku dnes a na titulky novin, väčšina problémů je ekonomických. Euro, inflácie, rozpočtové deficity, hospodársky rast, daňová politika, kvalita podnikateľského prostredia, regulácie cien, dotácie, migrácie atď. atď. Bez znalosti ekonomie ľudia ťažko sednú na lep populizmus, ktorí nabíjajú jednoduchú a rýchlu riešenie. Človek musí pochopiť, aké sú skutočné dopady vládnych politik, aká je podstata smery, peňazí, ale také súvisiace otázky

právni a politicko-filosofické. Bez ekonomie to zkrátka nejde! A nezáleží na tom, zda student následně skončí v institucích, které spoluvytvářejí podnikatelský rámec, v etablovaných firmách, nebo si firmu sám založí. Chápat fungování trhu a dopady vládních regulací je třeba v každé situaci.

Dá sa o jednotlivých ekonomických fakultách na českých univerzitách povedať, že sú ľavicové, pravicové, že učia takú alebo onakú ekonomickú školu, alebo je to skôr o konkrétnych vyučujúcich?

Státní školy jsou typicky konzervativní v tom špatném slova smyslu – dožívají na nich lidé, jejichž vzdělání je poznamenáno mi-

nulým režimem, koncentrujú sa v nich líde špecializujúci sa na čerpaní štátnych dotácií a to vše tak trochu bez ohľadu na študenta – jelikož je štúdium zdarma, existuje len relatívne málo dôvodů, proč by sa mali vyučujúci snažiť, inovovať, experimentovať (to už koneckonců vedel Adam Smith pred viac než 200 lety). Na súkromnej škole je to inak – u nás na CEVRO Inštitute sa snažíme nabídnúť niečo iného než prevyprávění štandardných učebníc. Chceme poskytnúť vzdelání v ekonomii, kde sa odráža moderní pro-tržní směry, jež zároveň nejsou samoučelným matematickým cvičením, ale spíše budují mosty mezi ekonomikou a ostatními disciplínami jako je právo nebo politická teorie. Kvalita výuky samozřejmě stojí a padá s kvalitními vyučujícími, ale zároveň již dnes je zjevné, že stejně jako jinde ve světě dochází k rozdělování škol dle jejich vztahu k myšlenkám trhu, tj. že jsou školy, kde člověk slyší často jen výčet nových vládních politik, úkolů a akčních plánů. Pak jsou ale školy – a já doufám, že CEVRO Inštitut patří mezi ně - které usilují o to, aby student primárně rozuměl fungování trhu a byl kriticky schopný nahlížet argumenty pro štátní intervence. Koneckonců ekonomie vznikla jako věda, jež měla brzditi příliš aktivní vládcy, kteří chtěli regulovat něco, o čem neměli příliš tušení, jak funguje.

Ako píšete na stránke, „súčasti nášeho vzdelání je akcent na svobodu, trhy a vládu práva.“ Čo to pre študenta znamená?

Znamená to, že dříve než študent začne študovať modernú hospodársku politiku, musí chápať, kde a proč sa bere súkromné vlastníctví, musí znáť modernú dejiny, musí znáť základy politickej filozofie. Musí zhrnúť chápať kontext provádění politik a uvědomit si, že za společenským a hospodárskym úspechom Západu je vytváření priestoru pro tvorivú lidskú jednaní, podnikateľství a inovátorsť. A tento priestor je priestorom svobody. Pakliže by tento priestor svobodného konání byl omezen či zničen, dostaví sa stagnace, bída a konflikt. Na mnoha školách sa ekonomie neučí v súvislostiach, ignorujú sa nové

směry tzv. institucionální ekonomie. Študenti pak neví co a proč študujú a bez týchto znalostí jsou pak v lepším prípade efektívni technokraty.

Posledných pár rokov rastú regulačné aparáty štátov a množia sa ponuky práce pre „sociálnych inžinierov“, od životného prostredia až po genderové otázky. Nie je racionálnejšie prispôbiť sa a produkovať budúciach bruselských úradníkov, alebo centrálnych bankárov?

Naši študenti si nachádzajú práci v mnoha sférach – v podnikaní, žurnalistice, pracujú na ministerstvach, magistrátoch, odjíždajú pracovať do evropských štruktúr, pôsobia v bankách. Pro kvalitu spoločnosti bude lepší ve všetkých situáciách, keď študent projde naším širokospektrálnym vzdeláním, jež bude vysvetľovať pozitíva tržní koordinácie, než keď „zdarma“ vystuduje hospodársku politiku na štátni škole u ľudí, ktorí třeba ani neznajú cizí jazyky, nikdy sami nestudovali v zahraničí apod. I bruselský úradník, ktorého budeme moci niekoľko let učiť, bude mnohým lepe pripravený na svoju profesnú kariéru. Bude znáť existujúci právny rámec, politické súvislosti a ekonomické dopady svých kroků. Výuka tržního přístupu k životnímu prostředí, štúdium ekonomické teórie politiky, výuka rakouské ekonomie, ale třeba i pop-ekonomie, o nichž se mnohdy jinde študent nedo-

zví, jsou u nás samozřejmým standardem.

Výhodou menších vysokých škôl je možnosť individuálneho prístupu a priamejšieho kontaktu vyučujúceho so študentom. Má CEVRO Inštitut čo ponúknuť aj absolventom a zamestnaným profesionálom?

To, že sa u nás študentom líbi, je základ úspechu. Štúdium v malých študijných skupinách je radosť pre študenta i učiteľa. Navíc sa snažíme kombinovať výuku akademiky s výukou ľudí z praxe – tvůrců hospodárských politik, advokátů a soudců, manažerů apod. Neustále zároveň přicházíme s novými programy pro absolventy. Nyní připravujeme velmi exkluzivní mezinárodní navazující magisterský program v angličtině věnovaný ekonomii a politice, na němž se budou podílet vyučující z Evropy i USA. Právě otevíráme prvotřídní MBA program věnovaný kybernetické bezpečnosti, každoročně otevíráme odvětvové mutace programu manažerského vzdělávání ve veřejné správě MPA. Každý si něco najde – študent po střední škole i člověk, jenž si chce doplnit vzdělání.

Ako prebieha výuka v dennej a ako v kombinovanej forme?

Denní štúdium probíhá typicky 3-4 dny v týdnu. Kombinované štúdium probíhá typicky v rámci tří dvoudenních setkání – v pátek a sobotu během semestru (tj. jednou za měsíc). To otevírá možnost študovať při práci a to pro študenty z ČR i Slovenska. Letos zatím proběhly pouze jedny řízené konzultace, takže je stále možné začít študovať např. letos poprvé otevřený bakalářský program „hospodárská politika“, jehož jsem garantem. Každý študent je samozřejmě zván na nejrozdílnější akce školy, hostující přednášející, slavné akademiky, manažery či politiky, kteří na školu pravidelně přijíždějí. Část studia je možné absolvovat i v létě díky letním školám – mezinárodním i domácím – a připravujeme i další inovace, jež študentům usnadní život a zároveň otevrou nové obzory.

iness.sk, 14.10.2014

Kampaň Správni kandidáti

Richard Ďurana z INESS sa dňa 1.októbra 2014 zúčastnil na tlačovej konferencii k spusteniu projektu Správni kandidáti.

Koalícia neziskových organizácií a občianskych iniciatív vedená Inštitútom SGI a Odkazprestarostu.sk spustila kampaň SprávniKandidáti.sk. Cieľom kampane je pomôcť verejnosti urobiť lepšie a informovanejšie rozhodnutie, komu dať svoj hlas 15. novembra v komunálnych voľbách.

Kampaň podporujú:

- Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť (SGI)
- Nadácia otvorenej spoločnosti (NOS - OSF)
- Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy (INEKO)
- Inštitút pre verejné otázky (IVO)
- Konzervatívny inštitút M.R. Štefánika (KI)
- Transparency International Slovensko (TIS)
- Inštitút ekonomických a spoločenských analýz (INESS)
- Združenie občanov miest a obcí Slovenska (ZOMOS)

SPRÁVNÍKANDIDÁTI

Účet obce

AK CHCETE, ABY VAŠI VOLIČI VEDELI, NA ČO SA MIAJÚ ICH PENIAZE, DAJTE IM TO VEDIEŤ FORMOU BLOČKU!

S prichádzajúcimi komunálnymi voľbami sa stáva aktuálnou otázka doterajšieho hospodárenia obcí. Hoci obce zvereňujú svoje rozpočty, tie sú často zložité a neprehľadné. Znalosť hospodárenia predchádzajúceho zastupiteľstva, či plány kandidátov, sú však podmienkou správneho rozhodnutia každého voliča. Účet obce je jednoduchým a zrozumiteľným nástrojom, ako komunikovať zložitý rozpočet. Preto sme pre Vás pripravili nástroj na vyhotovenie takéhoto bločku za služby Vášho mesta alebo obce.

Pripravili sme excelovský súbor, pomocou ktorého si vytvoríte bloček Vašej obce. Na zhotovenie Vášho bločku budete potrebovať rozpočet alebo záverečný účet Vášho mesta (obce) za minulý rok, ktorý by mal byť zverejnený na webovej stránke Vášho mesta (obce). Po vyplnení nášho excelového súboru podľa návodu na stránke cenastatu.sk/ucetobce, ho stačí nahráť v príslušnom okne, ktoré vygeneruje požadovaný obrázok. Ten je možné distribuovať elektronickou poštou, nahráť na stránku, alebo ho fyzicky vytlačiť.

Potrebuje pomôcť?

Nie každý sa ľahko orientuje v rozpočtových materiáloch, a nie každý má dostatok času. Bolo vytvorených už viac ako 20 bločkov rôzne veľkých obcí, a bločky všetkých krajov. Ponúkame vám rýchlu pomoc pri zostavení bločku výmenou za podporu portálu www.cenastatu.sk formou daru vo výške 33 eur. V prípade záujmu kontaktujte prosím INESS emailom andrej.moravcik@iness.sk, alebo na tel. číslo 0904 142 999.

Návod na zostavenie bločku

Rozpočet každej samosprávy býva zvyčajne rozčlenený podľa ekonomickej a funkčnej klasifikácie. Pre účely zostavenia Vášho bločku Vám odporúčame použiť funkčnú klasifikáciu výdavkovej strany rozpočtu, na koľko bloček je zostavený podľa tejto klasifikácie.

V zalinkovanom excelovskom súbore nájdete v „Pracovnom hárku“ v ľavom stĺpci položky (kapitoly) funkčnej klasifikácie rozpočtu. Vašou úlohou je priradiť k daným položkám celkové výdavky na dané činnosti miestnej samosprávy z Vášho rozpočtu a napísať príslušné hodnoty z rozpočtu do prostredného stĺpca „Celkovo“. Do pravého stĺpca „Na obyvateľa“ čísla nedopĺňajte, len do žltej bunky dopíšete počet obyvateľov Vášho mesta (obce).

Napravo vidíte dva príklady bločkov, vytvořených užívateľmi. Viac informácií nájdete na stránke

www.cenastatu.sk/ucetobce/

ÚČET OBCE

AK CHCETE, ABY VAŠI VOLIČI VEDELI, NA ČO SA MIAJÚ ICH PENIAZE, DAJTE IM TO VEDIEŤ FORMOU BLOČKU.

JE TO JEDNODUCHÝ SPÔSOB, AKO VOLIČOM PŘIBLIŽIŤ ZLOŽITÝ ROZPOČET OBCE.

Na stránke <http://cenastatu.sk/ucetobce/> nájdete kompletný návod, ako bloček rýchlo vyrobiť.

Pomocou tejto stránky získate elektronickú podobu bločku, ktorú stačí vytlačiť na obvyklé tlačiarne, či poslať ako prílohu mailom.

Ak nemáte čas na jeho výrobu, pomôžeme Vám výmenou za podporu vzdelávacieho portálu www.cenastatu.sk.

Kontaktujte nás priamo na adrese andrej.moravcik@iness.sk.

Bloček už využívajú kandidáti súčasných komunálnych voľieb vo viacerých mestách. Inšpirujte sa príkladmi z Prešova, Trnavy, Smoleníc, či Veľkého Zálužia.

**ROZPOČET MESTA
BANSKÁ BYSTRICA
ROK 2014**

VAS UCET ZA SLUZBY MESTA

POLOZKA	CENA NA OBCANA
1 PRIMATOR	0.64
1 POSLANCI	1.56
1 KONTROLNA CINNOST A AUDIT	1.93
1 ZAMESTNANCI	59.71
1 CLENSTVO V ZMOS A POD.	0.28
1 PROPAGACIA A MARKETING	2.35
1 VYKON URADU	49.61
1 SLUZBY OBCANOM	0.16
1 VEREJNA ZELEN A ZIVOTNE PROSTREDIE	12.31
1 VEREJNE OSVETLENIE	11.10
1 ZBER A ODVOZ ODPADU	47.45
1 POZIARNY OCHRANA	0.17
1 OCHRANA TULAVYCH ZVIERAT	0.46
1 CIVILNA OCHRANA	0.14
1 BYVANIE	3.43
1 MESTSKA POLICIA	12.87
1 SKOLY	249.26
1 MESTSKA VEREJNA DOPRAVA	52.15
1 SPORT	16.41
1 KULTURA	5.56
1 SOCIALNE SLUZBY	19.33
1 SPLATKA UVEROV, POPLATKY	30.47
1 UDRZBA A VYSTAVBA CIEST	32.06
SPOLU (EUR)	610.04

MESTO BUDE HOSPODARIT S VYROVNANYM ROZPOČTOM.

CELKOVY DLH MESTA BY MAL V ROKU 2014 KLESNUŤ NA 107 EUR NA OBCANA.

**ROZPOČET OBCE
SMOLENICE
ROK 2014**

ET ZA SLUZBY OBCE

POLOZKA	CENA NA OBCANA
1 PRIMATOR	0.64
1 POSLANCI	1.56
1 KONTROLNA CINNOST A AUDIT	1.93
1 ZAMESTNANCI	59.71
1 CLENSTVO V ZMOS A POD.	0.28
1 PROPAGACIA A MARKETING	2.35
1 VYKON URADU	49.61
1 SLUZBY OBCANOM	0.16
1 VEREJNA ZELEN A ZIVOTNE PROSTREDIE	12.31
1 VEREJNE OSVETLENIE	11.10
1 ZBER A ODVOZ ODPADU	47.45
1 POZIARNY OCHRANA	0.17
1 OCHRANA TULAVYCH ZVIERAT	0.46
1 CIVILNA OCHRANA	0.14
1 BYVANIE	3.43
1 MESTSKA POLICIA	12.87
1 SKOLY	249.26
1 MESTSKA VEREJNA DOPRAVA	52.15
1 SPORT	16.41
1 KULTURA	5.56
1 SOCIALNE SLUZBY	19.33
1 SPLATKA UVEROV, POPLATKY	30.47
1 UDRZBA A VYSTAVBA CIEST	32.06
SPOLU (EUR)	610.04

MESTO BUDE HOSPODARIT S VYROVNANYM ROZPOČTOM.

CELKOVY DLH OBCE BY MAL V ROKU 2014 KLESNUŤ NA 107 EUR NA OBCANA.

**ROZPOČET OBCE
ŠPANIA DOBINA
ROK 2014**

VAS UCET ZA SLUZBY OBCE

POLOZKA	CENA NA OBYVATELA
1 PRIMATOR	0.64
1 POSLANCI	1.56
1 KONTROLNA CINNOST A AUDIT	1.93
1 ZAMESTNANCI	59.71
1 CLENSTVO V ZMOS A POD.	0.28
1 PROPAGACIA A MARKETING	2.35
1 VYKON URADU	49.61
1 SLUZBY OBCANOM	0.16
1 VEREJNA ZELEN A ZIVOTNE PROSTREDIE	12.31
1 VEREJNE OSVETLENIE	11.10
1 ZBER A ODVOZ ODPADU	47.45
1 POZIARNY OCHRANA	0.17
1 OCHRANA TULAVYCH ZVIERAT	0.46
1 CIVILNA OCHRANA	0.14
1 BYVANIE	3.43
1 MESTSKA POLICIA	12.87
1 SKOLY	249.26
1 MESTSKA VEREJNA DOPRAVA	52.15
1 SPORT	16.41
1 KULTURA	5.56
1 SOCIALNE SLUZBY	19.33
1 SPLATKA UVEROV, POPLATKY	30.47
1 UDRZBA A VYSTAVBA CIEST	32.06
SPOLU (EUR)	610.04

MESTO BUDE HOSPODARIT S VYROVNANYM ROZPOČTOM.

CELKOVY DLH OBCE BY MAL V ROKU 2014 KLESNUŤ NA 107 EUR NA OBCANA.

ROZPOČET MESTA TRNAVA ROK 2014	
VAS UCET ZA SLUZBY MESTA	
POLOZKA	CENA NA OBCANA
1 PRIMATOR	1.08
1 POSLANCI	2.92
1 KONTROLNA CINNOST A AUDIT	1.94
1 ZAMESTNANCI	47.83
1 CLENSTVO V ZMOS A POD.	1.44
1 PROPAGACIA A MARKETING	4.41
1 VYKON URADU	9.96
1 SLUZBY OBCANOM	24.27
1 SPRAVA MAJETKU	17.58
1 CESTOVNY RUCH	1.66
1 CISTENIE A UDRZBA KOMUNIKACII	14.07
1 VEREJNA ZELEN	18.72
1 VEREJNE OSVETLENIE	16.20
1 ZBER A ODVOZ ODPADU	46.47
1 OCHRANA PRED POZIARMII	0.29
1 BYTOVA VYSTAVBA	0.43
1 PODPORA PODNIKANIA	8.19
1 MESTSKA POLICIA	21.46
1 SKOLY	239.31
1 MESTSKA AUTOBUSOVA DOPRAVA	22.47
1 SPORT	30.25
1 KULTURA	22.57
1 SOCIALNE SLUZBY	64.14
1 SPLATKA UVEROV, POPLATKY	37.33
1 INVESTICIE A REKONSTRUKCIE	17.85
1 UDRZBA A VYSTAVBA CIEST	97.00
SPOLU (EUR)	769.84
MESTO BUDE V ROKU 2014 HOSPODARIT S PREBYTKOM VO VYSKE 23.49 EUR NA OBCANA	
CELKOVY DLH MESTA BY MAL V ROKU 2014 KLESNUŤ NA 269.85 EUR NA OBCANA	

ROZPOČET MESTA PREŠOV ROK 2014	
VAS UCET ZA SLUZBY MESTA	
POLOZKA	CENA NA OBCANA
1 PRIMATOR	0.60
1 POSLANCI	2.73
1 ZAMESTNANCI	40.95
1 PROPAGACIA A MARKETING	0.76
1 CLENSTVO V ORGANIZACIACH	0.23
1 SPRAVA URADU	8.01
1 SLUZBY OBCANOM	38.66
1 VEREJNE OSVETLENIE	10.47
1 ZBER A ODVOZ ODPADU	42.60
1 VEREJNA ZELEN	5.23
1 ZIVOTNE PROSTREDIE	1.21
1 PKO	4.49
1 ROZVOJ TURISTICKEHO RUCHU	1.84
1 PREVADZKA A UDRZBA BUDOV	0.27
1 SPRAVA BYTOV A PRIESTOROV	21.90
1 OCHRANA PRED POZIARMII	0.27
1 CIVILNA OCHRANA	0.17
1 MESTSKA POLICIA	16.79
1 SKOLY	236.95
1 VEREJNA DOPRAVA	39.22
1 SPORT	1.94
1 KULTURA	0.43
1 SOCIALNE SLUZBY	40.39
1 SPLATKA UVEROV, POPLATKY	35.88
1 INVESTICIE A REKONSTRUKCIE	59.05
1 UDRZBA A VYSTAVBA CIEST	22.56
SPOLU (EUR)	633.60
MESTO BUDE V ROKU 2014 HOSPODARIT S VYROVNANYM ROZPOČTOM.	
CELKOVY DLH MESTA BY MAL V ROKU 2014 KLESNUŤ NA 187.64 EUR NA OBCANA.	

INESS: Politici, mali by ste sa vzdelávať, odkazujú občania

Nízka úroveň finančnej gramotnosti, nezáujem voličov, neochota platiť za verejné služby. Tak znejú najčastejšie výhrady politikov na adresu občanov Slovenska. Ako však odbornosť politikov vnímajú samotní občania?

INESS - Inštitút ekonomických a spoločenských analýz sa dlhodobo zaoberá vzdelávaním všeobecnej aj odbornej verejnosti v oblasti verejných financií. V tejto súvislosti si nechal agentúrou Polis spracovať prieskum, v ktorom občania hodnotili kompetentnosť a znalosti politikov. Výsledkom prieskumu je jednoznačný odkaz politikom – ak chcete riadiť veci verejné, mali by ste sa viac vzdelávať.

Dve tretiny respondentov nepovažujú politikov za odborne zdatných. Hoci sa medzi nimi nájdu osobnosti s dostatočnými kompetenciami a prehľadom, celkový obraz politického života je iný. Výstižne ho pomenoval sám premiér pri preberaní dlhu mesta Žilina. Poslanci sa rozhodujú predovšetkým na základe straneckej príslušnosti a nie odborných argumentov. Tento názor s ním zdieľa 71% respondentov.

I napriek vysokej popularite súčasnej vlády označilo len 20 % opýtaných premiéra za odborne zdatného, schopného kompetentne riešiť problémy spoločnosti. Žiadny iný politik však nezískal vyššie hodnotenie, len štyria získali viac ako 10 %.

Nízka miera hodnotenia odbornosti politikov sa pochopiteľne premietla aj do požiadaviek občanov ohľadne ďalšieho vzdelávania politikov. V máloktovej otázke sa nájde zhoda v celom politickom spektre ako v tejto. 90 % opýtaných považuje za nevyhnutné, aby si politici zvyšovali svoje vedomosti a kompetencie, ak majú niesť zodpovednosť za riadenie vecí verejných.

Za najdôležitejšie považujú vzdelávanie v oblasti verejných financií. Neznalosť rozpočtových vzťahov a proporcií verejných financií, ktorú označujeme ako fiškálna negramotnosť, je dlhodobým problémom. Zjavne nedostatočne tiež hodnotia občania rozhodovanie politikov v oblasti ekonómie a verejnej správy. Naopak, prácu s médiami potrebujú politici zlepšiť najmenej.

Nedostatok kompetencií má svoje prirodzené dôsledky. Neefektívne nakladanie s verejnými zdrojmi, neschopnosť stanoviť si priority. Dochádza k zbytočnému plytvaniu, či pri obstarávaní, alebo vo forme výdavkov na zbytočné súdne spory. Verejná správa na Slovensku dlhodobo trpí neschopnosťou stanoviť si merateľné ciele a adekvátne ich dosahovaniu prispôbovať výdavkové politiky. Takýto stav vyvoláva nespokojnosť, pretože jeho riešením je buď neustále zvyšovanie daní, alebo nedosahovanie žiaducich cieľov. Aj politici týmto spôsobom prispievajú k níz-

kej kvalite verejných služieb, ktorá demotivuje od platenia daní.

Vzdelávanie politikov určite nie je jedinou podmienkou kvalitatívneho zlepšenia vecí verejných. Je však nevyhnutnou podmienkou. Dosiahnuté vzdelanie nemôže byť podmienkou zvolenia do parlamentu, ale to nebráni tomu, aby napríklad každý zvolený poslanec absolvoval kurz verejných financií pred nástupom do parlamentu. Vzdelávanie by malo byť aj vo vlastnom záujme politikov, len tak dokážu zlepšiť obraz ich kompetentnosti v očiach občanov.

PRIESKUM

V dňoch 18.8.-23.8.2014, vykonala agentúra Polis Slovakia telefonický prieskum na vzorke 1052 respondentov, starších ako 18 rokov, v celej SR. Prieskumy agentúry Polis Slovakia sú realizované na linky všetkých mobilných operátorov aj operátorov pevných liniek. Penetrácia telefónmi v SR je viac ako 100%. Respondentov sme sa opýtali:

Rozumejú podľa vás poslanci a politici veciam verejným, o ktorých rozhodujú?

Rozhodne áno.	4,5
Skôr áno ako nie.	24,6
Áno	29,1
Skôr nie ako áno.	44,5
Rozhodne nie.	17,5
Nie	62
Neviem.	8,9

Tab. 1 v %

Pozn.: Dopočet v tabuľke do 100 % je bez medzisúčtov.

Sú podľa vás politici kompetentní a odborne zdatní?

Rozhodne áno.	4,7
Skôr áno ako nie.	24,9
Áno	29,6
Skôr nie ako áno.	49
Rozhodne nie.	15,6
Nie	64,6
Neviem.	5,8

Tab. 2 v %

Rozhodujú sa na základe odborných argumentov alebo podľa ideológie a straneckej príslušnosti?

Tab. 3 v %

Rozhodne na základe odborných argumentov.	8,3
Skôr na základe odborných argumentov, ako podľa ideológie a straneckej príslušnosti.	12,2
Odborné argumenty	20,5
Skôr podľa ideológie a straneckej príslušnosti, ako základe odborných argumentov.	43,4
Rozhodne len podľa ideológie a straneckej príslušnosti.	28,2
Ideológia a stranecka príslušnosť	71,6
Neviem.	7,9

Viete pomenovať politika, ktorý podľa vás skutočne dobre rozumie nielen problémom spoločnosti, ale vie ich aj odborne a kompetentne riešiť?

Fico Róbert	premiér	20,3
Lajčák Miroslav	Minster zahr. vecí	15,6
Kiska Andrej	prezident SR	12,5
Bugar Béla	Most-Híd	10,1
Kaliňák Róbert	minister vnútra	7,2
Procházka Radoslav	SIEŤ	6,6
Lipšic Daniel	NOVA	4,6
Pellegriny Peter	minister školstva	3,3
Kažimír Peter	minister financií	3,0
Mikloš Ivan	exminister financií	2,1
Dzurinda Mikuláš	expremiér	2,0
Radičová Iveta	expremiérka	2,0
Paška Pavol	predseda NR SR	1,8
Hrušovský Pavol	KDH	1,1
Figeľ Ján	KDH	1,0
Matovič Igor	OĽaNO	1,0
Gašparovič Ivan	prezident	1,0
Žitňanská Lucia	Most-Híd	1,0
Iní		10,4
Nikto - ani jeden		20,2
Neviem		24,7

Tab. 4 v %

Dopočet do 100 v tabuľke je vyšší ako 100, keďže respondenti mali možnosť viacerých odpovedí.

Je podľa vás v politike dostatok mladých odborne zdatných politikov?

Rozhodne áno.	4,4
Skôr áno ako nie.	20,6
Áno	25
Skôr nie ako áno.	42,2
Rozhodne nie.	27,9
Nie	70,1
Neviem.	4,9

Tab. 5 v %

Mali by podľa vás politici vzdelávať ohľadom riadenia štátu?

Rozhodne áno.	63,6
Skôr áno ako nie.	26
Áno	89,6
Skôr nie ako áno.	4,5
Rozhodne nie.	2,3
Nie	6,8
Neviem.	3,6

Tab. 6 v %

Teraz Vám vymenujem niekoľko oblastí možného vzdelávania politikov. Známkou od 1-5, podobne ako v škole oznámkuje, nakoľko je konkrétna oblasť pre politikov dôležitá. 1=Najviac, 5=Nepotrebná.

Tab. 7 (vpravo) = priemerné známky:

Metodologické vysvetlenie vnímania priemerných známok všeobecne:

1. Priemerná známka do 2 = veľmi silný súhlas.
2. Priemerná známka 2-3 s medzisúčtom $1+2 \geq 50$ = silný súhlas.
3. Priemerná známka do 3 s medzisúčtom

	známka	1 v %	2	1+2	3	1+2+3	4	5	4+5	Neviem
Verejné financie.	1,48	69,6	18	88	9,1	96,8	0,9	2,3	3,2	2,8
Ekonomia.	1,51	68,5	18	87	8,9	95,8	1,8	2,4	4,2	2,7
Verejná správa.	1,64	59,5	24	84	13	96,2	0,9	2,9	3,8	5,2
Samospráva.	1,83	48,4	31	79	14	93,5	2,6	3,9	6,5	4,2
Zahraničná politika.	1,84	49,2	27	76	17	93,5	3,6	2,9	6,5	4
Európska únia.	1,91	47,5	25	73	19	91,8	4,8	3,4	8,2	5,7
Média a mediálna komunikácia.	2,42	29,8	24	54	28	81,2	12	6,8	19	6,1
Manažment politickej strany.	2,52	29,8	20	50	28	77,7	13	9,2	22	10
Volebné kampane.	2,56	27,8	23	50	26	75,9	14	10	24	4,2

1+2>4+5 = dobrý súhlas. Známku „3 v %“ treba vnímať ako neutrálny postoj, nezamieňať si ju, ani neporovnávať, s odpoveďou „Neviem“.

4. 1+2+3>50 = súhlas.

5. 1+2+3=50 = podmienený súhlas.

6. Ostatné výsledky vyjadrujú nesúhlas.

iness.sk, 16.10.2014

Konzultácie k úprave kontroly ekonomickej koncentrácie

INESS sa pravidelne zúčastňuje v rámci siete európskych protrhových think tankov 4liberty na pripomienkovaní legislatívnych zmien v EÚ. Najaktuálnejšie sme zaslali pripomienky ku konzultáciám navrhovaných zmien pravidiel kontroly ekonomickej koncentrácie (merger control). Navrhovaná zmena pravidiel chce zaviesť povinnosť úradníckeho odobrenia na získanie aj minoritného podielu v spoločnosti. Takúto zmenu považujeme za ekonomicky škodlivú a navrhujeme jej odmietnutie. A to z dôvodu, že a) popisované riziká spojené so získaním menšinového podielu v spoločnosti považujeme za nízke, resp. nepreukázané b) zavedenie reštrikcií

na prevod menšinových podielov poškodí majiteľov týchto podielov a zhorší voľnosť budovania obchodných stratégií na trhu. Zároveň návrh hovorí o zjednodušení niektorých regulácií ekonomickej koncentrácie a to tak, že vznik joint ventures mimo územie Európskeho hospodárskeho priestoru by bolo z týchto regulácií vyňaté. S takouto zmenou súhlasíme a zároveň navrhujeme rozšíriť zbavenie povinnosti notifikácie aj ďalšie typy spájania. Najmä tie, kde neprichádza k vertikálnej ani horizontálnej koncentrácii.

Oficiálna stránka konzultácií [je tu](http://je.tu). Pozícia INESS ako [pdf tu](http://pdf.tu).

iness.sk, 3.10.2014

Liberty Camp 2014

INESS v spolupráci s americkým Language of Liberty Institute (LLI) a českou vetvou Students for Liberty (SFL CZ) zorganizoval už ôsmy ročník vzdelávacieho podujatia Liberty Camp. V dňoch 1.-5. októbra 2014 sa v Penzióne Rotunda v moravskej Břeclavi stretli študenti zo Slovenska, Česka, Srbska, Albánska aj USA a diskutovali na témy týkajúce sa ekonómie, filozofie, práva, podnikania. Prednášky tohtoročného, rovnako ako aj predošlých kempov, viedli skúsení zahraniční lektori. Novinkou boli dva Liberty semináre v Bratislave a Brne, ktoré splnili účel byť ešte bližšie k študentom a priťahli ďalších poznaniachťivých účastníkov aj z radov pracujúcich.

Seminár zahájil Glenn Cripe (LLI), ktorý začal významom slobody v živote jednotlivca. História klasického liberálneho myslenia pokračoval na druhý deň Robin Koerner z Veľkej Británie. Kemp ďalej pokračoval v Bratislave, v hackerspace Progressbar. Juraj Karpiš (INESS) poukázal na súčasné postavenie centrálnych bánk a po ňom Andy Eyschen (LLI) v divácky mimoriadne úspešnej prednáške prezentoval jeho sedem zásad slobodného života v dnešnom neslobodnom svete. Bratislavský seminár završil Pavol Lupták z Nethemba, ktorý popísal svet špiónáže štátu na jej vlastných občanoch.

Piatkový brnenský seminár v priestoroch UNIFERu vďaka obrovskému úspechu otvoril Andy Eyschen s rovnakou prednáškou ako v Bratislave. Robin Koerner prednášal o psychologických a kultúrnych faktoroch, ktoré ovplyvňujú úspech v politických diskusiách. Seminár uzavrel Jan Škapa (SFL CZ) prednáškou o Bitcoine. Večerný program zaplnil workshop zameraný na význam nových technológií v ekonomike a efektívnejšie využívanie zdrojov. Hlavnou témou bola služba UBER taxi a to, kto z nej profituje a naopak, kto stráca. Sobotný program odštartovala téma občianskej spoločnosti v podaní Andyho. Radovan Đurana (INESS) po ňom cez infláciu a hospodársky cyklus poukázal na

rozdiely medzi Rakúskou a Keynesiánskou ekonomickou školou. Poobedie sa nieslo v znamení oddychu na vinobraní v neďalekých Valticiach. Zaujímavá bola večerná debata o pre a proti sankciám na Rusko. V nej si študenti precvičili svoje argumentačné schopnosti. Počas posledného dňa sa dostalo na moderný monetárny systém v Robinovej prednáške a po ňom dal Glenn niekoľko rád, ako čo najúčinnšie šíriť myšlienku slobody.

Ďalší úspešný ročník Liberty Campu by sa neuskutočnil bez láskavej podpory Friedrich Naumann Stiftung a International Republican Institute, za čo im srdečne ďakujeme.

Hacker kongres Paralelní Polis 2014

Takýto názov niesla medzinárodná konferencia, ktorú v Prahe v dňoch 10.-12. októbra zorganizovalo o.z. Paralelní Polis.

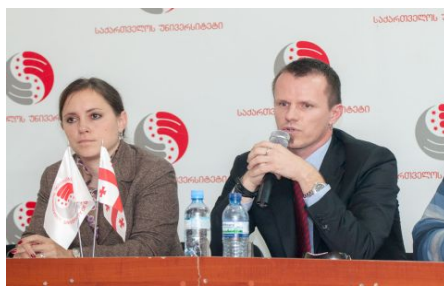
Na konferencii sa zúčastnilo približne 500 účastníkov a svoje príspevky prednieslo množstvo zahraničných rečníkov. S prednáškou Intellectual Property or Intellectual Monopoly? vystúpil aj Richard Đurana z INESS a pomocou faktov i ekonomickej teórie v nej nabúral mýtus, podľa ktorého práva duševného vlastníctva stimulujú tvorivosť a kreativitu. Ako ukázal, práva duševného vlastníctva sú čistým rent-seekingom, ktorý naopak brzdi technologický a kultúrny rozvoj.

INESS na konferencii v Gruzínsku

Richard Đurana z INESS vystúpil dňa 17.10.2014 na konferencii venovanej vzťahu „EÚ a ekonomická sloboda“ v gruzínskom Tbilisi. Podujatie s názvom Economic Freedom after the EU accession: Lessons from CEE Region organizovala The University of Georgia (súkromná univerzita s 20 tisíc stu-

dentmi) a New Economic School of Georgia, nezávislý think tank.

Na podujatie bolo zvedavých (napriek konaniu v piatok o 18:00!) viac ako 200 účastníkov, medzi nimi domáci aj zahraniční podnikatelia, poslanci parlamentu, univerzitní

profesori a študenti. Okrem Richarda Đurana s príspevkom vystúpili aj Tanja Porčnik (Svetilnik, Slovinsko), Leszek Jażdżewski (Liberté!, Poľsko), Paata Sheshelidze a Gia Jandieri (obaja NESG, Gruzínsko).

Stretnutie ukrajinských think-tankov v INESS

INESS bol hostiteľom stretnutia ukrajinských think-tankov, ktoré sa uskutočnilo 7.10.2014.

Účastníkmi stretnutia boli zástupcovia Center for Society Research, Center for Political Studies and Analysis, Dixie Group, Ukrainian Institute for Public Health a International Renaissance Foundation.

Témou školenia bolo fungovanie think-tanku. Riaditeľ INESS Richard Đurana sa v trojhodinovej prednáške s diskusiou sústredil na otázky ako best practices, governance, research, human resources, fundraising a iné.

4liberty.eu v Tbilisi

Richard Ďurana a Martin Vlachynský z INESS sa zúčastnili na pravidelnom stretnutí protihovových think tankov zo strednej a východnej Európy a pobaltských krajín, ktoré organizuje Nadácia Friedricha Naumanna.

Stretnutie networku 4liberty.eu sa uskutočnilo v dňoch 16-18. 10.2014 v gruzínskom Tbilisi. Na toto stretnutie boli prizvaní aj zástupcovia think tankov z Ukrajiny a Gruzínska. Cieľom podujatia bolo nielen sumarizovať aktivity realizované od posledného marcového stretnutia v Budapešti, ale aj diskutovať budúce spoločné projekty, rozvíjať stratégie na zviditeľnenie siete ako aj účinnejšie ovplyvňovať dianie na nadnárodnej úrovni.

Pro/Anti Market

PRO MARKET

Ebola vs. podnikatelia

Medzi problémy, s ktorými sa musia podnikatelia popasovať, patria aj rôzne nečakané udalosti a prírodné katastrofy.

Spojenie „nezvyčajná situácia“ je pre epidémiu eboly prislabé spojenie, ale je to realita, ktorej musí krízový manažment v Afrike čeliť. Známy výrobca pneumatík Firestone vlastní v Libérii kaučukovú plantáž a de facto spravuje „firemné“ mesto Harbel, v ktorom žije komunita pracovníkov. Nie je to žiadna dedinka. Plantáž má 480 kilometrov štvorcových, zamestnáva 8500 ľudí, ktorí spolu s rodinami tvoria 80 000 obyvateľov Harbelu. Firma prevádzkuje v meste 27 škôl so 450 učiteľmi a nemocnicu, má elektrinu z vlastnej priehrady a zásobovanie pitnou vodou. Teda výdobytky nevidané vo zvyšku tejto extrémne chudobnej krajiny. Samotné meno mesta je kombináciou mien manželov Harvey a Idabell Firestone, zakladateľov firmy.

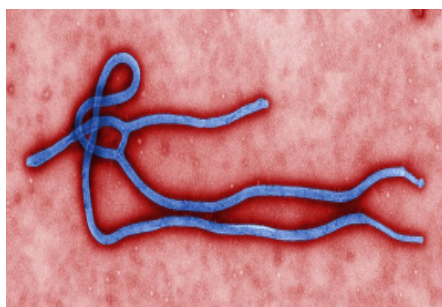
Prvý nakazený ebolou sa v komunite objavil už 30. marca 2014. Zastavenie nákazy sa okamžite stalo prioritou pre miestne firemné vedenie na čele s Edom Garciom. Libéria je krajina s druhým najnižším počtom lekárov na obyvateľa, chýbajú v nej najzákladnejšie pomôcky a pomoc sa nedá len tak okamžite kúpiť, ani pre bohatú korporáciu. Preto bolo treba improvizovať.

Časť firemných dodávok bola prerobená na ambulancie. Z protichemických oblekov sa stali ochranné odevy pre pracovníkov. Časť nemocnice bola prerobená na izolačku a z prepravných kontajnerov sa narýchlo postavili ďalšie časti. Školy sa uzavreli pre žiakov a nemocnice sa zmenili na karanténne strediská. Učitelia boli vyslaní po jednotlivých obydliach, aby informovali ľudí o prevencii,

nasadený bol aj miestny rozhlas. Na mapovanie ložísk a šírenie nákazy boli preškolení zamestnanci, ktorí pôvodne mapovali kaučukové stromy. Informácie o ebole a o kontrole nákazy sa zbierali za behu – z internetu.

Kľúčové opatrenia boli prijaté už behom pár hodín po tom, čo sa objavila informácia o prvom nakazenom. Odvtedy sa objavila nákaza zhruba u 70 ľudí, asi 30 ich zatiaľ zomrelo. K začiatku októbra je situácia plne pod kontrolou, oddelenie pre ebolu je prázdne. Riziko predstavujú stovky zúfalých ľudí, ktorí sa snažia dostať svojich príbuzných do Harbelu. Považujú ho za akúsi až zázračnú alternatívu voči štátnym „klinikám“. Väčšina nakazených, ktorá sa v meste objavila, prišla z iných miest. Firemná bezpečnostná služba sa snaží udržať komunitu uzavretú, ale pri veľkosti mesta a prudko rastúcim počtom nakazených v krajine je to prakticky nemožné.

Manažéri a zamestnanci Firestone nemali zástup doktorov, zázračný liek ani moderné vybavenie. Epidémii čelili len rozhodnosťou a kreativitou. Aj to stačilo na dosiahnutie pozoruhodných výsledkov oproti zvyšku krajiny.

ANTI MARKET

Za šlofika do basy

Lobovanie záujmových skupín za zvýhodne-

nie členov skupiny na úkor všetkých ostatných je staré ako politika sama (nepravníci by povedali, že presne to je vlastne politika). Niekedy sú presadené výhody pomerne jednoduché a obyvateľstvo si na ne rýchlo zvykne, pretože sú mu predané ako „jeho dobro“. Typickým príkladom sú rôzne povinné licencie na vykonávanie relatívne triviálnych činností.

Niekedy sa však tlak záujmových skupín prejaví vo vcelku absurdnej podobe. Európska únia čiastočne zotrela hranice pre pohyb tovarov a služieb medzi členskými štátmi. To politikom vyrazilo z rúk viacero protekcionistických nástrojov. Podnikateľ z iného štátu môže prísť a spraviť biznis lepšie ako miestny a spriaznený politik musí vymýšľať zložitejšie riešenia.

Jedným z príkladov je kamiónová doprava. Tá je zo svojej podstaty veľmi mobilná, ako teda dať nejaké výhody domácim? Najlepšie to vymysleli kde inde ako vo Francúzsku, kde z hádzania byrokratických polien pod nohy už dávnejšie spravili olympijskú disciplínu. Ak vodič kamióna bude počas povinnej prestávky oddychovať v kabíne kamióna, hrozí mu až rok väzenia a jeho firme pokuta 30 000 eur. Čo na tom, že kamionisti v kabínach spávajú od nepamäti a oddychové zóny kabín moderných ťahačov dosahujú úroveň dubajského hotelu, alebo sú aspoň krajšie ako zaplúvaný diaľničný motel.

Podobné, len miernejšie (pokuta) kroky podnikli aj v Belgicku, Holandsku a Švédsku. Keďže zámer týchto „opatrení“ je viac-menej zjavný (poskytnúť výhodu truckerom s domácimi základňami na úkor turnusových vodičov) a pokuty likvidačné, proti sa postavila aj Medzinárodná únia cestných dopravcov.

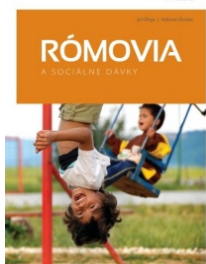
INESS Publikácie & Policy Notes

Publikácia s názvom **Atómová hrozba** a podtitulom *Prehnané podnikateľské sebavedomie slovenskej vlády a poskytnuté štátne garancie môžu vyjsť slovenských spotrebiteľov drah* sa venuje sa ekonomickým dopadom plánovanej výstavby Nového jadrového zdroja v Jaslovských Bohuniciach na spotrebiteľov elektriny.

Odvaha na nové sociálne služby predstavuje alternatívny pohľad na poskytovanie sociálnych služieb oproti súčasnej štátom financovanej schéme podpory inštitucionálnej starostlivosti. Publikácia popisuje príčiny a dôvody, prečo starostlivosť poskytovaná v rámci prirodzených komunit je nielen hodnotnejšia z pohľadu prijímateľov týchto služieb, ale v konečnom dôsledku aj lacnejšia pre daňového poplatníka.

Publikácia **Rómovia a sociálne dávky** vyvracia rozšírené presvedčenie o tom, že pracujúca majorita žije zo svojich daní najmä mnohopočetné rómske rodiny poberajúce sociálne dávky. Publikácia detailne rozoberá smerovanie rôznych sociálnych dávok v spoločnosti. Súčasťou je aj webová stránka iness.sk/mytus.

Minimálna mzda – účinný nástroj na zvyšovanie nezamestnanosti. Cieľom zvyšovania minimálnej mzdy je znižovanie chudoby a zvyšovanie sociálneho štandardu pracujúcich. INESS pri tejto príležitosti vypracoval publikáciu *Minimálna mzda – účinný nástroj zvyšovania nezamestnanosti*, ktorá sa zaoberá závermi dlhodobého výskumu vplyvu minimálnej mzdy na trh práce, rovnako ako analýzou slovenských dát.

Monitoring čerpania štrukturálnych fondov v sociálnej oblasti v období 2007-2011 s podtitulom *Nákladné zvyšovanie počtu nových lôžok a zariadení, izolácia klientov od komunit pretrvávajú.* Autori v tejto publikácii pripravili rozsiahlu analýzu využívania štrukturálnych fondov na sociálnu oblasť, identifikovali kľúčové problémy a navrhli možné cesty ich zlepšenia.

INESS Policy Note 1/2013 Investičné stimuly

Venovaný problematike investičných stimulov na Slovensku. Dozvieme sa zaujímavé štatistiky a zhodnotenie efektivity. Záver patrí trom alternatívnym reformám súčasnej politiky poskytovania investičných stimulov.

INESS Policy Note 5/2012 Nižšími odvodmi za vyššiu zamestnanosť

Jednou z najväčších prekážok vytvárania nových pracovných miest na Slovensku je vysoká miera odvodového zaťaženia. Zlepšenie situácie by mohlo priniesť zníženie odvodového zaťaženia nízkoprijmovým skupinám podľa návrhu opísaného v tomto INESS Policy Note. Návrh by podporil vznik tisícov pracovných miest a zníženie odvodov by pocítili státisíce zamestnancov.

INESS Policy Note 4/2012 Ako znížiť výdavky v oblasti: Podpora osobnej železničnej dopravy

Zameraný na možnosti šetrenia verejných zdrojov. Dozvieme sa v ňom, na ktorých tratiach by bolo pre štát výhodnejšie poslať taxíky miesto vlakov a aká je potenciálna úspora v prípade ďalšieho rušenia tratí.

INESS Policy Note 3/2012 Penzijný systém, kam SMERuješ?

Reforma dôchodkového systému bude vytvárať v dohľadnej budúcnosti obrovské schodky. Vplyvom reformy klesnú dôchodky dnes ešte pracujúcim státisícim ľudí mesačne o desiatky až stovky eur. Táto reforma nebola posledná, treba sa pripraviť na ďalšie znižovanie dôchodkov. Penzijný systém by mal byť prehodnotený od základov, parametrické zmeny nestačia.

INESS Knihy

MARTIN ŠTEFUNKO: EKONÓMIA SLOBODY

E-kniha popisuje základné myšlienky rakúskej školy ekonómie a ich aplikácie. Rakúska škola dávno pred kolapsom komunizmu popisala problémy socialistického ekonomického plánovania a jej dnešní predstavitelia úspešne predpovedali finančnú krízu.

JURAJ KARPIŠ: EKONOMICKÝ VÝZNAM ZLATA AKO KOMODITY S MONETÁRNYM DOPYTOM

Prečo rástla cena zlata posledné desaťročie? Možno považovať zlato za peniaze? Je zlato v bubline? Odpovede aj na tieto otázky hľadáme v publikácii *Ekonómický význam zlata ako komodity s monetárnym dopytom*.

PHILIPP BAGUS: TRAGÉDIA EURA

Politický projekt euro má vážne problémy. Zdá sa, že Friedmanova kliatba sa začala naplňovať. Bestseller nemeckého ekonóma Philippa Bagusa v slovenskom vydaní TRIM Broker a INESS.

Všetky publikácie a Policy Notes si môžete zdarma stiahnuť na stránke iness.sk v sekcii Publikácie.

Knihy je možné zakúpiť osobne v kancelárii INESS (okrem e-knín) alebo na dobierku objednávkou cez [sekcii Knihy](http://iness.sk) na stránke iness.sk.